

11-12

1955

SLOVENSKI

ČEBELAR

VSEBINA

Vlado Rojec: Zleze kot urejevalke nagonskega življenja čebel	241
Leopold Stanek: Srečanje (Pesem)	245
Avgust Bukovec: Od panja pavlinovca do AZ-panja (Konec)	246
B. M. in F. R.: Iz jugoslovanskega čebelarstva	251
Savinjska: Ubežna matica	253
Fran Vrčko: Zakaj se čebele med prevažanjem zaduše	255
Avgust Bukovec: Nekoliko pojasnil (Konec)	257
Adam Kehrle: Po sledi za najboljšimi čebeljimi plemeni (Konec)	262
R. Galob: Zatiranje pršičavosti v Gornjemežiški dolini	266
Jože Stabéj: Stari zapisi o čebelah in čebelarstvu (Konec)	269
Leopold Stanek: Človek in čebelica (Pesem)	272

OPAZOVALNICE:

Poročilo za september in oktober	273
--	-----

MALI KRUIEK:

Čebelarska latinščina ali kaj? — Čebelarstvo v Vzhodni Gotlandiji. — Nordijski čebelarski časopis. — Najboljši spomladanski pitanec. — Limonov grm. — Prestavljanje družin v nove panje. — Kako velika je medna golša? — Ne navaden pojav. — Obisk iz Nemčije. — Letak št. 1 o zazimovanju čebeljih družin. — Pozor pri letošnjem zazimovanju panjev! — Letošnja hoja. — Nikar tik pred prevozom ne točite!	275
---	-----

NASA ORGANIZACIJA:

Naš tajnik — sedemdesetletnik	279
Poročilo o IV. rednem občnem zboru Zveze (Konec)	280
Dopisi: Poučno-zabavna prireditve dolenjskih čebelarjev. — Čebelarsko društvo Zagorje. — XVI. mednarodni čebelarski kongres	284

NA OVITKU:

Kaj poročete k temu?

List izhaja v začetku vsakega drugega meseca. Izdaja ga »Zveza čebel. društev« v Ljubljani, Miklošičeva cesta 28. Tiska Triglavska tiskarna v Ljubljani. Odgovorni urednik Vlado Rojec. Letna naročnina za člane 300 din, za nečlane in inozemstvo 450 din. Posamezna številka stane 45 din. Številka čekovnega računa pri Narodni banki v Ljubljani: 601-T-1077

Še je čas

da naročite knjigo

SODOBNO ČEBELARSTVO

Teoretični del

ki jo bo izdala Zveza čebelarških društev za Slovenijo v počastitev 10. obletnice osvoboditve.

Knjiga je plod skupnega dela 12 čebelarških strokovnjakov in prikazuje življenje čebel z vseh mogočih strani, kar je razvidno že iz naslovov posameznih poglavij, ki so naslednja:

- I. Čebela v luči sistematike in razvojnega nauka.
- II. Telesni ustroj čebel.
- III. Čutno in nagonsko življenje čebel.
- IV. Spolno življenje čebel.
- V. Življenje čebel v razdobju enega leta.
- VI. Iz nauka o celicah in dedovanju.
- VII. Bolezni in škodljivci čebel.
- VIII. Medenje rastlin in čebelja paša.

Teoretični del „Sodobnega čebelarstva“ bo delo trajne vrednosti in mora zanimati ne samo praktične čebelarje, temveč vse, ki jim je pri srcu prirodoslovna veda. Knjiga bo izšla približno na 400 straneh v veliki osmerki, bo bogato ilustrirana in natisnjena na najboljšem papirju. Kljub temu je za današnje razmere njena cena izredno nizka. V prednaročilu stane

broširana 660 din, v celo platno vezana 840 din

Dovoljujemo tudi odplačevanje v treh zaporednih mesečnih obrokih. Subskripcija traja do 15. marca 1956.

Pišite še danes na naslov:

ZVEZA ČEBELARŠKIH DRUŠTEV ZA SLOVENIJO

LJUBLJANA — MIKLOŠIČEVA CESTA ŠT. 28

Denar pošljite po čekovni položnici na št. 60-KB-1-Ž-1077

NE ZAMUDITE UGODNE PRILIKE! — PO IZIDU BO KNJIGA DRAŽJA!

Čebelarji, čebelarske organizacije in kmetijske zadruge!

ZADRUŽNO
TRGOVSKO
PODJETJE

»MEDEX«

je pričelo s proizvodnjo satnic. Prinesite voščine in vosek v predelavo, takoj Vam jih zamenjamo za satnice

Kuha 1 kg voščin stane . . din 30.—

Predelava 1 kg satnic stane din 120.—

Vosek in voščine lahko pošljete po pošti. Odkupujemo še vedno vosek po najvišjih cenah ♦ Naslov za železniške pošiljke: Medex, Ljubljana-Šiška Naslov za poštne pošiljke: Medex, Ljubljana, poštni predal 13 ♦ Osební prevzem voščin in voska: Ljubljana, Miklošičeva- cesta 28, dvorišče

Zanimajte se za čebelarske potrebščine, panje, odkup medu, kar Vam vse po najugodnejših (regres 40 oz. 30 %) cenah nudi:

»MEDEX« LJUBLJANA, CIGALETOVA 3/1
z novo moderno poslovalnico na Miklošičevi cesti 28

Odkup matice in rojev za izvoz

Čebelarji, ki so v letu 1955 oddali podjetju matice za izvoz, so prejeli za vsako matico din 1.050.—. Podoben sistem odkupa matice in rojev bo podjetje organiziralo tudi v letu 1956, tako da bodo čebelarske organizacije in čebelarji posebej nagrajeni za svoja prizadevanja pri izvozu matice in rojev. Roje bomo izvažali v posebnih zabojčkih za pošiljanje rojev, ki jih bo dobavljalo podjetje, tako da bomo imeli enoten tip zabojčkov. Vsi, ki se zanimajo za prodajo

svojih rojev in za vzrejo matice za izvoz, lahko dobe podrobne informacije pri podjetju. Podjetje bo odkupovalo neomejene količine matice, rojev in naseljenih kranjičev. Cena, ki jo boste dosegli pri tej prodaji, bo za Vas najugodnejša, ker bo kalkulirana na bazi izvozne cene, podjetje pa bo krilo le svoje stroške. Posebno ugodne pogoje bo podjetje nudilo za zgodnje spomladanske roje in matice. Mislite pri svojih načrtih za prihodnjo sezono tudi na ta izvoz!

Sodelujte pri izvoznih naporih tudi Vi s proizvodi svojega čebelarstva! Pozanimajte se pri podjetju za vse ugodnosti, ki Vam jih nudi!

Podjetje Medex želi vsem čebelarjem srečno
novo leto 1956 in obilo medenega pridelka

ŽLEZE KOT UREJEVALKE NAGONSKEGA ŽIVLJENJA ČEBEL

VLADO ROJEC

Po opisu vseh štirih značilnih žlez in njihovih proizvodov si skušajmo s krivuljami na skupni shemi še enkrat predočiti njih razvoj in usihanje. Vzporedno s krivuljami pa si oglejmo tudi posamezne službe, ki jih čebela v določenem časovnem zaporedju opravlja v življenju.

Življenje poletne čebele traja največ 50 dni. To starost pa dosežejo le redke posameznice. Čebele izginjajo iz družine z enakomernim pospeškom, tako da jih s 25. dnem odmre skoraj natančno polovica. Zgolj ob začetku in proti koncu je ta pospešek nekoliko zavlečen. Povprečna življenjska krivulja poletne čebele ima obliko iztegnjene črke S.

Vso življenjsko dobo 50 dni lahko razdelimo glede na udejstvovanje v družini v pet dekad. V prvi dekadi se ukvarjajo čebele predvsem z redniškimi posli, v drugi v glavnem z zidarskimi, le proti koncu se dva ali tri dni zadržujejo kot stražnice ob žrelu. Tretja dekada odpade na mlajše, četrta na starejše pašne čebele, peta na veteranke, kot jih je krstil Armbruster. Prvo dekado bi lahko imenovali tudi razdobje notranje službe, drugo dekado razdobje prehodne službe, tretjo, četrto in peto pa razdobje zunanje službe.

V razdobju notranje službe se čebela zadržuje izključno znotraj panja. Takoj po poleženju očisti celico, iz katere je prilezla, nato pa še ostale, ki so v bližini. Če ji celic zmanjka, polega nad zalego in jo greje. Čez dva dni se spravi nad obnožino, ki je nakopičena okrog zalege, jo predeluje in meša z medom ter poklada v zibke starejših ličink. Pri tem zaužije tudi sama mnogo obnožine, beljakovine, ki so v obnožini, pa pobude v njeni glavi krmilne žleze, da začno izločati mleček. Šesti dan postane dovilja v pravem pomenu besede. Z mlečkom pita le mlajše ličinke, katerih želodčki so preobčutljivi, da bi prenašali grobo hrano. Šele deseti dan se odpravi mlada čebela na prvi izlet, da si ogleda neposredno okolico čebelnjaka. V naslednjem razdobju se orientacijski izleti, če je lepo vreme, vsak dan ponavljajo in zavzemajo čedalje širši obseg. Tako mladica polagoma prouči vse letalno območje, v katerem se bo kasneje udeleževala kot pašna čebela.

Orientacijski izlet traja kvečjemu pol ure, z izleta pa se vrne čebela vedno prazna, ker tedaj še ne obiskuje cvetlic. Ob povratku poletava nekaj časa pred pročeljem panja, sede nato na brado in se z živahnim pahljanjem približa žrelu. To je prašenje mladice.

V razdobju prehodne službe se čebela še prav malo mudi zunaj panja. Ker so ji medtem usahnile krmilne žleze in se razvile voskovne žleze, je njeno poglavitno opravilo graditev satja. Poleg tega se ukvarja še z mnogimi drugimi posli. Tako sprejema medečino, ki jo prinašajo domov starejše čebele, in jo predelava v med, tlači v celicah obnožino, da bi bil prostor v njih čim boljše izrabljen, skrbi za prezračevanje, pazi na snago ter vsako smet, vsako mrtvico sproti odnese skozi žrelo. Sedaj se ni več bati, da bi se zunaj izgubila, ker se je na orientacijskih izletih dodobra spoznala s podrobnostmi tudi širše okolice. Za drugo razdobje je značilna mnogoličnost udeleževanja, zlasti pa to, da so posamezna opravila med sabo pomešana in časovno nevezana. Razdobje se zaključuje z dvodnevno ali tridnevno stražno službo ob žrelu.

Razdobje zunanje službe je najdaljše, a po udeleževanju najmanj pestro. Čebele izletavajo na pašo ter prinašajo domov medečino, cvetni prah in vodo. Doma se ne lotijo nobenega dela več. Če paša odpove, leno posedajo na satih in praznijo celice, ki so jih še malo pred tem polnile z medom.

Kakor je razvidno iz vsega tega, je specializacija pri čebelah časovno ozko omejena, tako da o pravi specializaciji sploh ne moremo govoriti. Vsaka čebela mora po določenem vrstnem redu opravljati vse službe, ki so možne v družini. K poslom, s katerimi se je že ukvarjala, se praviloma ne vrača, pač pa lahko preskoči celo vrsto opravil, če je

to v interesu družinske skupnosti. Dobra paša n. pr. požene tudi mladice na cvetlice, ker je treba redko priložnost temeljito izkoristiti. Tako postanejo mladice pašne čebele, še preden so se mogle na reden način seznaniti z okolico. Čebela ima dobro razvit orientacijski čut in se v takem primeru kaj hitro znajde. O vrstnem redu in morebitnem zane-marjanju opravil pa odločajo žleze.

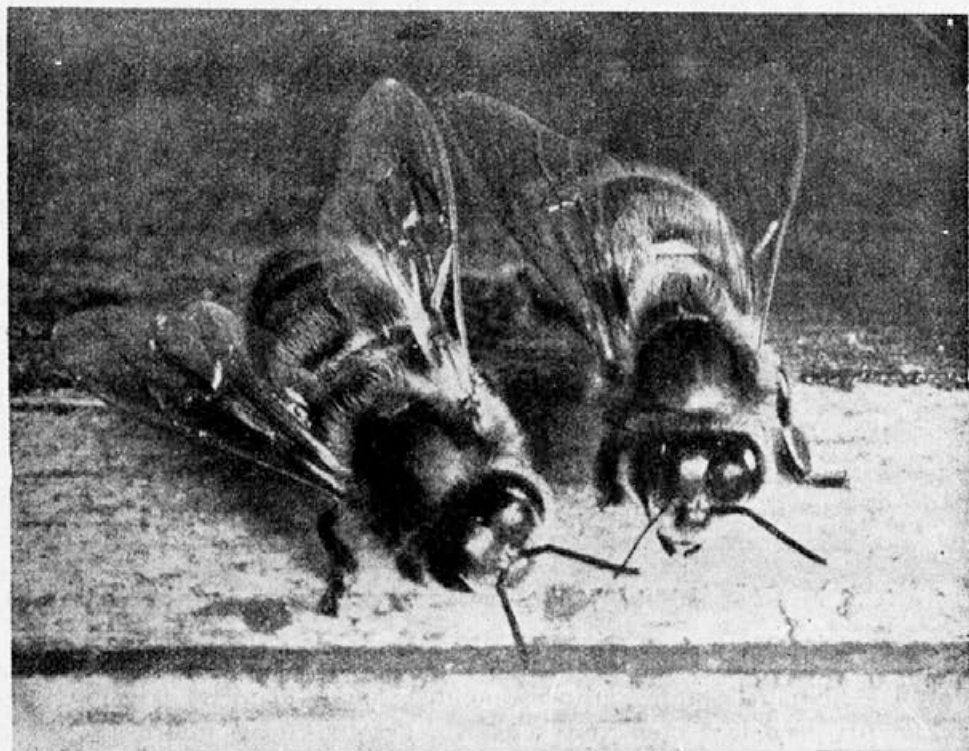
Zveza med opravili in žlezami nam bo takoj jasna, ako vsa opravila vzporedimo z delovanjem žlez, ki smo jih v začetku opisali. Čeljustni žlezi sta dobro razviti že ob poleženju čebele. Na tej višini ostaneta vse

dotlej, dokler ima mladica opraviti s snaženjem celice in krmljenjem starejših ličink. To nam vsiljuje domnevo, da ji je njena izločina potrebna pri predelavi obnožine in morda prav tako pri poliranju celice. Vprašanje pa je, zakaj sta pri matici močnejši kakor pri čebelah in zakaj ostaneta ves čas neokrnjeni. Nemara ne bo preveč prisiljeno tolmačenje, da tudi matica s to izločino prevleče vsaj dno celice, preden vanjo odloži jajčece. Saj je znano, da pred porodom vedno vtakne glavo v celico. Če je izločina lepljiva, se jajčece s svojim spodnjim delom na dno prilepi in ostane tako v pokončnem položaju.*

* Jordan, ki je na satu s stekleno vmesno steno opazoval zaleganje, sicer trdi, da se matica med kontroliranjem celice ne dotakne njenega dna niti z rilčkom niti s kakim drugim delom glave, toda njegova opazovanja še niso dokončno preverjena. Matica bi lahko navsezadnje spustila kapljico soka iz ust v celico, ne da bi se z njimi dotaknila dna.

Predelavanje obnožine pospeši razvoj krmilnih žlez in žleze strupnice, vendar se poslednja mnogo počasneje razvija od prvih. Medtem ko dosežejo krmilne žleze že v treh dneh svoj višek, ga doseže žleza strupnica šele ob koncu druge življenjske dekade. Krmilne žleze napravijo čebelo za dojiljo, njih izločina pa najbrž vpliva na razvoj voskovnih žlez in zavira delovanje čeljustnih žlez. Čeljustni žlezi polagoma upadata in se znajdeti deseti dan na neki povprečni stopnji, na kateri

Stražnici ob žrelu panja

potem ostaneta. To stopnjo dosežejo na isti dan tudi ostale žleze, krmilne ob svojem usihanju, voskovne in strupnica pa ob svojem vzponu. Značilno je, da gre čebela deseti dan, ko so razvojne stopnje žlez izenačene, prvič na orientacijski izlet.

Samo po sebi se razume, da postane čebela z razvitimi voskovnimi žlezami zidarka. Zidarski poklic pa ni tako strogo opredeljen kakor prejšnje službe. Združen je z mnogimi drugimi, deloma sorodnimi opravili, od katerih smo nekatera že prej našteali. Ko voskovne žleze zakrne,

napolni žleza strupnica strupni mehurček do skrajnosti s svojo jedko izločino. To dá čebeli pobudo, da se uvrsti med stražnice, ko pa se strupni mehurček skrči in zavzame povprečni obseg, se posveti beri in podobnim opravilom izven panja.

Motnje v delovanju žlez lahko vse življenje v panju popolnoma sprevržejo. Tako motnjo predstavlja nepravilno razmerje med odkrito in pokrito zalego. Če pokrita zalega prevladuje, se čebel več polega, kot je lačnih ust v zibkah. Dojilj je torej preveč, da bi mogle spečati mleček, ki jim sili iz krmilnih žlez v usta. Porabijo ga zase, to pa povzroči v njihovih, sicer zakrnelih spolnih žlezah zorenje jajčec. Pojavi se prikrita trotavost in z njo mučno razpoloženje, ki najde svojo sprostitelj v rojenju.

Smotrna delitev dela v panju je že od nekdaj vzbujala zanimanje pri raziskovalcih čebeljega življenja. Skušali so jo tudi različno tolmačiti. Filozofsko nastrojeni Maeterlinck govori o nekem duhu panja, »ki brezobzirno, toda razsodno, kakor da mu je poverjena velika dolžnost, odloča o blagostanju in sreči, o svobodi in življenju vsega krilatega naroda«. Gerstung je v svoji organistični teoriji poveril glavno vlogo mlečku, ki naj bi se kakor kri pretakal po družini in urejal življenjske odnošaje sestavljajočih jo članov. Freudenstein (mlajši) je upregel v svoj voz razlaganja socialne instinkte itd. V resnici je delitev dela posledica delovanja žlez, fiziološka nujnost, ki se je polagoma izkristalizirala na dolgi, nepregledni razvojni poti čebel od samotarskega životarjenja do visoko organiziranega združnega življenja.

SREČANJE

LEOPOLD STANEK

Šopek poljskih cvetov
nosiš, deklè,
v naročju domov.

V zadregi sem:
naj gledam razkošje barv?!
Ali naj se čudim
tvojih oči
prelestnemu daru?

Blagor čebeli!
Prileti, nič ne okleva,
kam mora v gósti,
vselej natanko vé.
Če ji kdo brani,
mora ga zbósti.

OD PANJA PAVLINOVCA DO AŽ-PANJA

A. BUKOVEC

Žnideršič je zvedel, da čebelarji ravnatelj rižarne na Reki v posebnih panjih. Obiskal ga je in se vrnil domov ves navdušen nad panji, ki jih je bil videl. Bili so originalni ameriški langstrothovci. Vzorec je pripeljal s seboj z Reke. Domači mizar mesec dni ni smel prijeti za nobeno drugo delo kakor za nove panje, tako se je zanje mudilo... Opremil pa jih je namesto z langstrothovo mero z gerstungovo. Tudi niso bili v medišču polovični satniki, marveč celi, vsi pa v podolžni legi.

Žnideršič sem kasneje vprašal, zakaj se je že takrat odločil za cele sate v medišču. Povedal mi je, da je dobil v roke knjigo čebelarja Preussa in je nameraval delati poskuse s prestavljanjem. Ureditev plodišča in medišča z enakimi sati Gerstungove mere in rešetka nad plodiščem pa pomeni že osnutek za kasnejšo uredbo notranjosti AŽ-panja. Kajpada smo model tega novega panja dobili tudi v Ljubljano. »Za prvo silo« jih je društvo naročilo trideset. Izdelal jih je čebelar in mizar Trink v Ljubljani. Reči moram, da so bili neprimerno lepše in natančneje izdelani kakor model. Tudi jaz sem jih dobil pet. Dragi so bili! Pa kaj zato — novost so bili in treba je bilo z njimi takoj poizkusiti. Morda so to tisti čudodelni panji, v katerih čebelar brez truda doseže naravnost bajne uspehe, leto za letom, ne glede na vreme in pašo! Tiste čase so se pojavljali novi panji kakor gobe po dežju. Evropa, posebno Nemčija je bila preplavljena z raznimi mnogo obetajočimi novimi sistemi. In vsak berač je svojo malho na vse pretege hvalil, mi čebelarji kalini pa smo nasledali hrupni agitaciji ter kupovali ničvredne in nerodne novosti. Ali je bilo kaj čudnega, če je bil potem v naših čebelnjakih tak Babilon? Sicer pa tudi sedanji čebelarji niso dosti boljši. Tudi njim se hoče vedno kake novosti — igračke. Kaj ne da?

Pa je prišlo, kar je moralo priti: razočaranje nad amerikanci. Glavne napake so se naglo pokazale. Tudi ti panji niso bili za prevažanje, težko jih je bilo pripraviti za pot. Na pasišču smo imeli z njimi težave. V popoldanskih urah so tuje čebele navalile nanje in silile vanje od vseh strani. Pripetilo se je celo, da sem jih moral nekoč še pred koncem paše odpeljati. Prezimovanje čebel v njih je bilo slabo. Hudo so močili in krajni sati so plesnili. Ker jih je bilo mogoče kladiti le z vrha, smo morali klajo nalivati v sate. Kako škodljivo je razkopavanje panjev v hladni pomladi, pa vemo vsi.

Ravno take težave z amerikanci je imel tudi Žnideršič. Hudo so ga razočarali. Njegov nemirni in vrtajoči duh je zato neprestano ugibal,

kako bi jih izboljšal, a je bil ves trud zastonj. Tedaj se je odločil, da postavi svoje čebelarstvo na novo podlago.

Preden pa s tem nadaljujem, naj omenim še en panj velike mere, ki ga je SČ nekaj časa obenem z gerstungovci zelo priporočal. Gre za Droryjev ali francoski panj, kakor smo mu pri nas rekli. Rojina se je z njim seznanil na dunajski čebelarški šoli. Ker je imel obliko zelo velikega kranjiča, je menil, da se bo prikupil tudi našim čebelarjem, morda celo zategadelj, ker je bil njegov izumitelj Francoz. Ta panj ni imel medišča. V njem je bilo prostora za 15 satov v velikosti 50×50 cm. Pokrov je bil premičen. Skupna površina vseh satov je znašala 13.500 cm², medtem ko obsega deset AŽ-satov 10.000 cm². Že samo ta primerjava dovolj jasno govori zoper Droryjev panj, ki tudi sicer ne ustreza današnjemu pojmovanju o dobrem panju.

Francoski panj je nekoliko let strašil po nekaterih kranjskih čebelnjakih, potem pa je izginil brez sledu. Sedaj se povrnimo k Žnideršičevemu čebelarstvu!

Tisti čas, lahko rečem, v najbolj kritični dobi, je Žnideršiču prišla v roke knjižica nemškega čebelarja Albertija, v kateri popisuje svoj listovni panj. Pravil mi je, da mu je ta knjiga vzela nič koliko noči spanja. Ni čudno, saj je v njej našel točno nakazano pot, po kateri naj gre, da se dokoplje do panjev, ki bodo ustrezali vsem zahtevam dobrega čebeljega bivališča: opravljanje od zadaj, nepremično medišče, sposobnost za prevažanje.

Nove panje je več let preizkušal in tudi spopolnjeval. Preizkušal je nadalje razne načine čebelarjenja v novem panju in se končno odločil za način nemškega čebelarja Preussa, t. j. za čebelarjenje s predstavljanjem satov v medišče, ki naj bi preprečevalo rojenje in večalo pridelek medu.

Opis novega panja je Slovenski čebelar objavil leta 1910. Žnideršičev opis Albertijevega panja je zbudil mnogo pozornosti. Prav tedaj se je začela uveljavljati mlada izobražena čebelarska generacija, ki je znala kritično presojeti vsak nov panj. Za Žnideršičev panj pa je zagrabila z obema rokama, da se tudi sama prepriča, ali je res boljši kakor dotakratni panji, ki so jih poprej tako v nebo kovali, a se niso obnesli.

Prve panje smo dobili iz Ilirske Bistrice, začel pa jih je izdelovati tudi ljubljanski mizar in čebelar Alojzij Trink. Njegovo ime omenjam zategadelj, ker je tudi on s svojimi solidnimi izdelki pripomogel, da se je Albertijev panj tako naglo priljubil in razširil. Pred Trinkom ga ni bilo mizarja, ki bi bil zmožen izdelovati vzorne novodobne panje, on pa je takrat kar tonil v naročilih.

Panj je preizkušnjo sijajno prestal, vse ga je hvalilo. Celo kmečki čebelarji so se ga začeli naglo oprijemati. Pojavili so se pa tudi vročekrvni nasprotniki, ki ga niso hoteli priznati, češ da ima usodne napake, n. pr. da je prevelik, težak za opravljanje, da se pri odzemanju satov čebele tarejo, da je v njem preveč kovinskih delov, da so sati preveliki itd. »Slovenski čebelar« je postal torišče vročih polemik. Na čebelarskih sestankih in občnih zborih je prišlo do ostrih debat. Včasih je tako kazalo, da mora vsak čas priti do dejanskih spopadov. Pa nikar ne mislite, da so se iz tega izcimila osebna sovraštva. Kaj še! Po občnem zboru smo krenili po navadi v gostilno Loyd. Tam so se tudi najhujši petelini kmalu ohladili in bilo je potem, kot da ni padla nobena grenka.

Zoper novi panj so bili v glavnem nekateri štajerski čebelarji, zlasti pristaši dunajskega pokončnega panja, ki ga je propagiral ondodni ugledni čebelarski učitelj in velik čebelarski praktik Jan Jurančič. Hud nasprotnik mu je kasneje postal tudi ptujski profesor Beranič, ki se je ogreval za panj sistema Kuntsch (s satjem na sankah). Vsa nasprotovanja pa niso prav nič zalegla. Panj se je čedalje bolj uveljavljal in končno zmagal na celi črti po vsej Sloveniji. Sedaj je brez tekmeca in ga tudi ne bo dobil zlepa. Čemu? Čebele so z njim zadovoljne, čebelarji v splošnem tudi. Ali je treba še kaj več? Morda mu manjka kak uradni paragraf, da bi ga potem lahko vrag jahal?

V čast rajnkemu Žnideršiču moram povedati, da panja nikdar ni priporočal kot svoj izum, marveč ga je takoj spočetka označil z izumiteljevim imenom kot Albertijev panj. Najprej smo mu tako rekli, kasneje je bilo na nekem društvenem občnem zboru sklenjeno, naj se panj na čast Žnideršiču imenuje Alberti-Žnideršičev panj, to pa zato, ker je Žnideršič panj preuredil, opisal in priporočil v SČ. Od takrat mu pravimo na kratko AŽ-panj, kar si nekateri napačno razlagajo in mislijo, da pomeni AŽ kratico za Antona Žnideršiča.

Panj smo z leti precej spremenili in spopolnili. Prvotna rešetka je bila drugačna, kakor je sedanja. Ni se dala prekriti. Vsako jesen smo jo morali izvleči iz panja, plodišče pa potem prekriti s tremi deščicami. To pa ni šlo vselej gladko. Včasih so jo čebele tako prilepile, da smo morali vzeti klešče na pomoč, če smo jo hoteli spraviti ven. Tudi nepremični nosilci za sate (palice) so nas pri tem ovirali. Po večletnih poskusih se mi je posrečilo preurediti rešetko tako, kakršna je sedaj, panj pa opremiti s premičnimi nosilci. To novost so si čebelarji ogledali na društvenem občnem zboru leta 1920.

Tovariš Janko Babnik je proti koncu prve svetovne vojne prinesel od nekega čebelarja s Krasa sedanjo prečno zaporo za okenca. Ime-

niten izum! Prejšnji kovinasti zapirachi so bili zelo nezanesljivi in so se pri zajedanju v les radi zvili.

Ko smo pripravljali inventar za nameravano čebelarstvo šolo v Št. Jurju ob j. ž., sem pri panjih uvedel premično žrelo in verando. Verando sem uvedel zato, da bi zavaroval panjske brade, ki so se poprej pri prevozu rade odtrgale. S sprednjim spodnjim voglom si ob kaj zadel, pa je privita brada odletela in čebele so se usule iz panja.

Tudi po osvoboditvi je AŽ-panj doživel še marsikatero spremembo, n. pr. uvedbo gradilnega satnika v spodnjem okencu in boljše prezračevanje. Nekatere najnovejše spremembe, n. pr. na rešetko pritrjeni nosilci, »pokrovci« za prekrivanje rešetke, pa pomenijo poslabšanje panja in bi jih bilo treba odpraviti. Isto velja tudi za begalnico, ki smo jo povzeli po panjih kunčevcih.

Poleg AŽ-panja smo iz Žnideršičevih rok dobili še en panj, ki je pri uvedbi AŽ-panja v kmečke čebelnjake igral zelo pomembno vlogo, t. j. njegov *eksportni panj*. Kakšen namen je imel Žnideršič z njim? Takrat, ko ga je »pogruntal«, se je njegovo čebelarstvo že spreminjalo v velečebelarstvo z več sto panji. Moral je v službo sprejeti celo poklicnega čebelarja, tako je delo naraslo. Da bi čimprej dosegel določeno število AŽ-panjev, je potreboval zelo cenene in kolikor mogoče preproste panje s premičnimi sati, ki bi jih oddajal kmečkim čebelarjem, da bi vanje vsajali roje, jeseni pa bi od njih odkupil vsebino panja po teži, kakor so delali medarji s kranjiči.

Prvotni eksportni panji so bili napravljeni iz neostruženih, navzkriž zbitih desk slabe kakovosti (škarta les). Zadaj za sati ni bilo nobenega prostora. Zadnja končnica je bila na panj pritrjena z vijaki, na njeni notranji strani pa so bile zabite kvačice. Spodnja četrtina sprednje končnice z žrelom je bila premična. Satnike je že Žnideršič opremil s celimi satnicami in jih zažičil.

Če si hotel roj vsaditi, si ga zvečer stresel na rjuho, k njemu pa pristavil eksportni panj, ki si mu poprej odvzel deščico z žrelom. Čebele so se potem začele pomikati v panj, včasih pa jih je moral čebelar k temu malo priganjati.

Take panje je Žnideršič oddajal po 3 K, torej za slep denar. Po deželi jih je bilo mnogo. Vsak je imel svojo številko in Žnideršič je vodil točno evidenco, komu jih je posodil.

Iz eksportovcev so se sčasoma izcimili sedanji polovičarji, sedem-satarji in še manjši panji.

Ravno eksportovci so mnogo pripomogli, da so se kmečki čebelarji AŽ-panjev naglo oprijeli. Bili so poceni in čebelarji so se v njih kmalu

navadili pravilnega ravnanja z velikimi podolžnimi sati in z močnimi družinami. Iz njih so dobivali težke roje, primerne za naselitev AŽ-panjev, ali pa so eksportovce enostavno predstavili vanje.

Pa nikar ne mislite, da je Žnideršič, potem ko je ustvaril AŽ-panj, držal roke navzkrižem. Zgradil si je poseben čebelnjak za AŽ-panje na 3 etaže. V srednji etaži ali nadstropju je družina prezimovala. Kadar bi se spomladi močno razvila, bi jo postopoma prestavil navzdol in navzgor. Zgodnjo moč družine je nameraval doseči s krmljenjem in segrevanjem čebelnjaka. Dve, tri leta so trajali poskusi, potem pa jih je opustil. Utopija!

Malo pred vojno je AŽ-panj spremenil toliko, da je bila sprednja stena premična. Potem je čebelar lahko panje opravljaj od spredaj ali od zadaj, kakor ga je bila volja. Ker bi tatovi čebele bržkone opravljaj od spredaj, so čebelarji to spremembo panja odklonili. Kasneje si je omislil še panj, sestojč iz posameznih, 3 cm debelih valjastih okvirov. V vsakem je bil en sat in skoro v vsakem tudi luknja kot žrelo. Okviri so bili povezani z železnimi vezmi. Tudi ta panj so čebelarji odklonili, saj ni bil za nobeno rabo.

Z AŽ-panjem pa še ni zaključena serija panjev z velikimi sati, ki smo z njimi pri nas poskušaj. Urednik Martin Humek se je svoj čas zagledal v panj, ki ga je bil izumil Švicar Sträuli. Prva slana ga je vzela. Rajnki čebelar Göderer, ki je čebelaril v Namršlju pod Turjakom, je izumil posebne vrste panj, kakršnega pred njim menda še ni nihče. Rekli smo mu Gödererjev panj, bolje pa bi ga označili, če bi mu rekli panj škatlar. Mislite si panj v obliki zelo velikega in dolgega kranjiča. Če si ga odprl, si opazil, da je v njem — še en panj. Če si hotel čebele v notranjem panju pregledati, si moral poprej zunanjemu panju zamašiti žrelo, nato pa potegniti notranjega ven. Stropnica tega panja je bila sestavljena iz deščic, ki si jih po potrebi odkril. V panju je bilo 18 satov nemške normalne mere (21,5 × 36 cm) v prečni legi. Rajnki čebelar Košak na Grosupljem jih je imel veliko število. Pozneje si je omislil svojevrsten Albertijev panj s sati pravkar navedene mere. V plodišču in medišču jih je bilo po trinajst. Lahko jih je uporabljaj tudi v škatlarjih.

Na Štajerskem, posebno v okolici Ptuja, so nekaj časa razširjaj Kuntschev panj. Sati v plodišču so stali na nekakih sankah. Te si lahko potegnil venkaj, pa samo dokler ni bilo čebel v panju. Potem ni šlo brez velikega truda. Danes je tudi ta panj že pozabljen.

Na koncu sem s to dolgo kačo. Ni šlo drugače, če sem hotel vsaj najvažnejše stvari povedati. Marsikaj je ostalo neomenjeno, pa bo že še prišlo na vrsto; tako vsaj upam. — Pozdravljeni, tovariši čebelarji!

IZ JUGOSLOVANSKEGA ČEBELARSTVA

BM in FR

V poslednjem času smo priobčili več člankov in slik inozemskih čebelarstev. Danes pa prinašamo dvojico slik, ki kažeta, kako čebelarstvo v bratski hrvaški republiki. Prvo sliko je posnel na novega leta dan prijatelj našega lista. Lastnik čebelarstva, ki šteje 120 družin, je »Ogledno poljoprivredno dobro« v Pakracu (Slavonija). Panji so tako imenovane »pološke«, ki so na Hrvaškem najbolj razširjene. Pološka

ima dvajset okvirov z mero 40×35 cm. Nad okviri je v vsakem panju s predivom napolnjena 7 cm debela blazinica, ki ostane v njem razen ob prevozu ali pregledu vse leto. Nad pokrovom je pločevina. Za prezimljenje mora imeti družina po 6—7 polnih satov medu, to se pravi 15—20 kg. Pri šibkejših družinah je mogoče prostor zožiti.

Panji, ki jih vidite na sliki, so na prezimovanju v večjem sadovnjaku. Kraj je daleč od železnice, cest in industrije. To čebelarstvo upravlja z veliko ljubeznijo že osmo leto čebelar Pavle Božič (na sliki desno), ki ve povedati marsikaj zanimivega iz svoje čebelarske prakse. Sam pravi, da se je posvetil čebelam že v desetem letu starosti. Z njimi potuje širom po vsej Jugoslaviji na razne paše.

Gotovo so položke zaradi svoje velike prostornine primerne za dobre paše na Hrvaškem. V naših pašnih razmerah, še manj pa v našem podnebjju se ne bi obnesle. Kaj, če bi na tem prezimovališču padlo vsako leto toliko snega, kakor n. pr. skoraj redno pri nas na Gorenjskem? Tudi je mogoče te panje opravljati le ob mirnem in lepem vremenu. V zaprtih čebelnjakih jih lahko opravljamo prav tako ob deževnih ali vetrovnih dneh. Ravno to je vzrok, da se mnogi čebelarji, posebno manjši, v sosedni republiki zadnji čas čedalje bolj navdušujejo za zaprte čebelnjake, mnogi od njih celo za AŽ-panje.

Vzhodno od Zagreba, tja proti širni Slavoniji, leži Lonjsko polje. Konec poletja pordeče lonjske ravnine od obilnega polajevnega (Mentha pulegium) cvetja.

Na njem pa nabere čebele ob ugodnih letinah prav znatne količine dehtečega metinega medu. Skoraj vsako leto so ravnine na obeh straneh Save poplavljene. In ravno te pomladanske povodnji narede zemljo ugodno za razvoj te vrste mete. Tudi kak rahel poletni dežek

ne škodi, na splošno pa je potrebno suho, soparno poletje. Potem meta obilno cvete in med; mokra poletja so neugodna. Če nastopijo povodnji tudi poleti, takrat seveda ni z metino bero nič in vsakoletni prevaževalci izostanejo. Prevoz na metino pašo je na Hrvaškem zelo priljubljen; pri nas še ni dovolj znan in vpeljan. Prevaževalci razporede na desetine kilometrov daleč svoje panje, ob katerih si postavijo lesene hišice, da lahko v njih prebivajo, kajti ti kraji so nenaseljeni.

Seveda čebelarijo tudi domačini. Da se nekateri med njimi še vedno oklepajo starodavnih primitivnih panjev, pa vidimo iz druge slike, ki predstavlja preprost čebelnjak pri Trebešu v kutinski občini. Čebele so nameščene v pokončnih kladah, police, na katerih stoje te klade, pa omogočajo pri morebitnih poplavah, da prestavijo spodnje klade na gornje police, dokler vode ne usahnejo. To so torej nekaki čebelnjaki na kolenh.

UBEŽNA MATICA

SAVINJSKA

Bilo je v drugi polovici mesca oktobra leta 1950. Čebelice so bile že delno pripravljene za zimo. Medišča so bila odstranjena, matične rešetke pokrite s papirjem. Ostalo zazimljenje opravim, ko pade čez noč živo srebro blizu ničle, a so dnevi še kolikor toliko topli in prijetni.

Kadar končam prvo zazimljenje, ki se po navadi zaključi do srede oktobra, posvetim vso skrb in pazljivost opazovanju na bradi. V jeseni niso izključena presenečenja. Sicer se res redkokdaj zgodi, da pride ta ali oni panj že pred zimo iz nepoznanega vzroka ob matico, a zgodi se. Mnogi čebelarji opazijo to izgubo šele pri spomladanskem pregledu, a jo prištevajo k zimskim izgubam. Toda nič lažjega ni, kot jeseni ugotoviti izgubo matice, le nekoliko več pazljivosti je treba.

Najhitreje pač opazimo tako napako, ko čebele po malem ali sploh nič ne izletavajo. Čez dan pri močnem izletu je opazovanje nekoliko težje, vendar izkušeno oko starega čebelarja tudi tedaj ne zgreši. Ako vidim, da so vsi panji mirni, da rahlo in enakomerno šumijo, mi je to zanesljivo znamenje, da so v redu. Ako pa zapazim panj, pri katerem čebelice nemirno tekajo po bradi sem in tja, nekaj iščejo, glasno in otožno bučijo, mi je takoj jasno, da panj nima matice. Ta kliče in prosi za pomoč. Z rezervno družinico ga kmalu potolažim. Družina se okrepi, na zalogi pa izdatno prihrani, kajti znano je, da brezmatična družina čez zimo največ porabi, a kljub temu oslabi.

Tako se tudi tistega leta proti večeru napotim k čebelnjaku. A kako se začudim, ko opazim pri panju št.1 na čelni strani tik nad izletnico cel grozd čebel, kot da bi visel tamkaj majhen roj. Stojim in premišljujem, kaj to pomeni. Od kôd vse to? Da bi bil roj v tem času, je popolnoma izključeno. V panju mu ne more biti prevroče, o ropu ni sledu! Le kaj je obsedlo te muhe muhaste, da se takole hladijo? »No,« si mislim, »le malo počakajte! Z dimom vam pokažem pot domov!« Mračilo se je že, jaz pa kadim in puham dim v čebelice. Počasi se umikajo v panj. Nekaj se mi jih razbeži. Te se kasneje zberejo v reži med obema sosednjima panjema. (Ravno ta dva panja še nista bila dovolj stisnjena in nista imela papirnatega vložka.) Za tisto malenkost ubežnic se nisem zmenila, češ vas bo že noč nagnala v panj. No, in ravno v tem je bila moja napaka.

Drugo jutro me je vodila moja prva pot k čebelnjaku. A kaj vidim? V reži med panjema je bilo natrpano polno čebel, na pročelju

pa jih je čepela še kar čedna gruča. Nekaj časa stojim in gledam. Po malem se mi le začne svitati v glavi. Ni mogoče drugače; matica mora biti vmes. Hitro stopim v čebelnjak, a še preden odprem panj, mi udari na uho tisti znani koncert, ki ga proizvajajo osirotela družina. Pri pregledu opazim, da sta dva sata dobro obsedena in zaležena, medtem ko je na ostalih malo čebel, a še te tekajo kot brezumne križem kražem. Bila je prava »babilonska« zmešnjava. Nič manjša ni bila v mojih možganih. Strašansko bedasta bi se morala zdeti vsakomur, ki bi me videl, kako obupano sedim na malem stolčku poleg odprtega panja. Za nameček se nenadoma oglasi za hrbtom moj daljni sorodnik, mož stare korenine, nikdar ugnan, vedno dobre volje ter dovzeten za šale in dovtipe. Zaradi tega se ga vedno pošteno razveselim. To pot mi pa ni bil dobrodošel. Tedaj mi ni bilo do smeha in šale. Kaj rad se namreč ponorčuje iz mojih muh in moje velike ljubezni do njih. Sicer mu pošteno vračam milo za drago, ali čestokrat mu le ne morem do živega.

Slutila sem, da tudi to pot ne bo izjeme. In res! V prvem hipu me nekako začudeno pogleda, koj nato pa se glasno zasmije. Ko se poleže njegov »ha, ha, ha«, me prav porogljivo vpraša: »No, no, kaj pa vidiš tako lepega v panju? Gotovo imaš poleg svojih muh še kakšno zamaknjeno čarovnico v njem. Saj buljiš vanj kakor vrag iz ubitega lonca.«

»Da, da,« mu odgovorim, »zares imam čarovnico v panju. Takoj ti jo pokažem!«

Hitro potegnem sat iz panja in ga postavim, kolikor se da, nerodno na kozo, ki je stala poleg njega. Čebelice, ki so bile že itak razburjene, se kot na ukaz zakade vanj in mu začno v bojnem razpoloženju deliti odpustke zamaknjene čarovnice. O, da bi ga videli takrat! Kot dvajsetletni mladenič se zasuče na peti in skoči mahaje z rokami k vratom, pri tem pa se spotakne nad kozo, položi svoje kosti na tla, se hitro pobere, jo še hitreje pobriše skozi vrata ter jih treskoma zapre.

Tisti dan ga ni bilo več na spregled. Drugi dan mi pa že ves nasmejan kaže svoj zaliti in pomlajeni obraz. Iz maščevanja in porednosti mi zapoje s svojim še vedno lepim tenorjem (kot upokojencu tudi sebi v spomin): »Oj mladost ti moja — kam odšla si, kje si? Kakor kamen v vodo — si se potopila.«

Po sorodnikovem odhodu se mi je vrnila vsa dobra volja. Z jasnimi načrti sem začela odstranjevati opaž, ki ga je bilo k sreči ravno

toliko med panjem in čebelnjakovo steno, da sem razmakniviši panje spravila vmes pitalno korito. Vanj sem nato začela ometati čebele. To nenavadno ogrebanje mi je šlo kar dobro od rok. Že pri prvem koritu sem zajela matico (rumeno označeno), koj nato so jo začele čebele kar same pobirati v panj. Še danes se mi čudno zdi, da je prejšnji večer nisem našla. Je bila kriva temu tema ali moja nepazljivost?

Ostalo mi je pa še danes nerešeno vprašanje: kaj je pregnalo matico iz panja? Pri pregledu se že lahko zgodi, da matica pade na tla ali da sfrči s sata. Ta možnost tukaj ne pride v poštev, kajti vsi panji so bili urejeni in dokrmljeni v prvi polovici oktobra. Kdo mi reši to zagonetko?

ZAKAJ SE ČEBELE MED PREVAŽANJEM ZADUŠE

FRAN VRCKO

O zadušenju čebel med prevažanjem je bilo že v vseh čebelarstvih listih mnogo razpravljanja. Nekateri so mnenja, da je mogoče s primerno ventilacijo izgube med prevažanjem precej zmanjšati. Zadnja leta smo zaradi tega tudi naš AŽ-panj opremili z moderno ventilacijo, ki zelo olajša prevažanje z vlakom. Tudi čebele lahko škropimo od vseh strani, kar jih zelo pomirja. A kljub temu se čebele često zadušijo, posebno če smo prisiljeni prevažati podnevi in v vročini.

Zelo nevarno je čebele prevažati na medenih satih. Vem, da iz medišča vsak čebelar pred prevažanjem med iztoči, a tudi v plodišču je vsaka večja količina medu čebelam nevarna, posebno če prevažamo čez dan, ali če traja prevoz celo več dni.

Pred leti sem prepeljal čebele spomladi v akacijevo pašo v sedem kilometrov oddaljeno vas. Po končani paši sem razen enemu vsem panjem med iztočil. Ker me je pri delu noč prehitela, sem ta zadnji panj pustil neiztočen, češ saj mu lahko med doma odvezamem.

Kamion je bil naročen za peto uro zjutraj, prišel pa je šele ob sedmih. Kakor nalašč je bilo takrat sončno in prav vroče jutro. Hitro smo naložili čebele in bili čez dobre četrte ure doma. Takoj smo panje razložili, jih namestili v čebelnjaku in jim odprli žrela. Iz panja, ki ga nisem iztočil, se ni prikazala nobena čebela. »Kaj pa to pomeni,« sem se ustrašil. Ko ga pogledam od blizu, vidim, da je žrelo zamašeno z mrtvimi čebelami, skozi je pa se je cedil med. Ko odprem panj še

od zadaj, sem se zgrozil nad razdejanjem, ki je bilo v njem. V plodišču in medišču so se sati potrgali in sesedli, da, celo sati starejšega letnika. Vse čebele z matico vred so bile mrtve. Večina medu je bilo razlitega na dnu panja, Sicer ga pa tisto pomlad itak ni bilo veliko. No, meni se je še teh nekaj kilogramov, ki jih nisem bil iztočil, kruto maščevalo. Ko sem nato pregledal ostale panje, sem videl, da so bili vsi v redu. Zakaj se je ravno ta panj zadušil? Prav gotovo zato, ker sem mu bil pustil med. Če prevažamo čebele podnevi in še v vročem vremenu, se zaradi tega, ker ne morejo izleteti, razburijo in planejo na med. Zmešnjava se v takem panju od minute do minute stopnjuje. To povzroča strašno vročino, ki se lahko sčasoma tako dvigne, da se začne v panju satje rušiti. Čebelja družina je v takem primeru zapisana gotovi smrti.

Cenjani čitatelj se bo vprašal, zakaj naj bi se čebele zaradi prekomernega uživanja medu zadušile?

Ni ga čebelarja, ki ne bi svojim čebelam jeseni ali spomladi pokladal med oziroma sladkorno raztopino. Vsakdo ve, kako se čebele po zaužiti klaji razburijo. Začno celo izletavati, pa čeprav pokladamo v mraku ali ob hladnem vremenu.

Zamislimo si pa, kaj se dogaja s čebelami v zaprtih panjih, v katerih je še veliko medu, med prevažanjem čez dan in v hudi vročini. Razburjenje je tedaj še mnogo večje in zato tudi tako hitro pride do katastrofe.

Zato priporočam vsakemu čebelarju, ki je primoran prevažati čebele čez dan ali več dni, naj pred prevozom iztoči ves med, tudi med iz plodišča, kolikor se največ dá. Kdor tako napravi, se mu ni treba bati ničesar. Čebele mu bodo vsak prevoz odlično prestale. Toliko medu bo kljub temu ostalo v panju, da se bodo čebele med potjo preživele. Vsekakor pa je potem treba vzeti nekaj medenih satov s seboj posebej v kakšnem praznem panju, da lahko družinam pomagamo, če bi paša na novem mestu odpovedala.

Čebele prevažam že več let in to v zelo oddaljene kraje. Vozim jih podnevi in večkrat tudi v hudi vročini, če sem k temu prisiljen, vendar se mi ni po popisanem dogodku še nobena čebelja družina zadušila. Prevažam pa jih seveda od tedaj vedno brez medu.

Poudarjam še to, da je treba družine med prevozom redno oskrbovati z vodo. Zato potrebujemo ročno brizgalnico, s katero čebele po potrebi poškopimo.

NEKOLIKO POJASNIL

AVGUST BUKOVEC

Ko govori inž. Rihar o propadanju čebelarstva na našem podeželju, omenja med vzroki tudi pomanjkljivo instruktažo in nesmotrno subvencioniranje čebelarstva. Ne vem, kaj je mislil pod pojmom instruktaža. Če je mislil pouk o čebelarjenju v kranjičih, mu odgovarjam, da je bil v tem pogledu najboljši učenik izročilo. Če pa je mislil pod to besedo pouk o pomenu čebele za oprashaevanje rastlin, mu dam prav s pripombo, da ne poznam niti enega kmetijskega strokovnjaka, ki bi bil tiste čase v ta namen s prstom ganil.

Glede subvencioniranja slovenskega čebelarstva moram povedati, da smo bili denarnih podpor tako malo deležni, da ni vredno o tem govoriti. V stari Avstriji je znašala državna podpora 500 goldinarjev na leto. Deželni odbor kranjski je dal kako malo podporo ali pa kak panj posameznim čebelarjem. Postavil je tudi čebelnjak v Marijanišču v Ljubljani. V stari Jugoslaviji smo dobili enkrat ali vsega skupaj dvakrat nekaj podpore.

Kako mačehovsko je postopal Beograd s subvencijami, pa najzgovorneje dokazuje dejstvo, da so razne osebe, ki so spisale kako čebelarsko knjigo, dobile 50.000—40.000 din podpore, medtem ko je bila naša prošnja za Jugovo knjigo — odklonjena.

S takimi subvencijami bi še vrag ne mogel živeti, nikar da bi z njimi mogli pospeševati čebelarstvo.

Tudi vprašanja pravilne oskrbe družin v AŽ-panjih se je inž. Rihar dotaknil. Pravi, da se način oskrbe še ni ustalil in da so mnenja o predstavljanju pri nas različna. Meni, da predstavljanje že pol stoletja hromi našo prakso in se čudi, »kako je mogel Preuss obdržati posnemalce le pri nas, medtem ko ima drugod v svetu predstavljanje le še zgodovinski pomen«.

Vse, kar inž. Riharju okoli predstavljanja ni všeč, smo spoznali že davno prej. V Čebelarskem zborniku je bil med okupacijo objavljen obširen članek izpod mojega peresa, v katerem obravnavam vse, kar je v zvezi s predstavljanjem, vse, kar je na njem dobrega in slabega. Ne nameravam tega pogrevati, reči pa moram, da se z nekaterimi trditvami inž. R. strinjam, nekaterim pa ne morem pritrditi.

Menda sem bil prvi v Sloveniji, ki je predstavljal, pa ne v AŽ-panju, marveč v originalnih preussovcih. Trgovec s čebelami Egidij Jeglič iz Žirovnice je imel na Viču pri Ljubljani veliko vinsko klet, v vrtu pa

paviljonček s štirimi takimi panji. Ker je prihajal bolj poredko v Ljubljano, me je naprosil, naj mu tiste panje oskrbujem, kar mi ni delalo nobenih težav, saj so bili blizu mojih čebel. Že po treh letih sem se prepričal, da je pri nas s prestavljanjem rojenje težko zabraniti. Eno samo leto niso ti panji rojili.

V čem se je Žnideršič uštel, ko je priporočil prestavljanje? Ni upošteval, da so bile tam, kjer je čebelaril Preuss, drugačne pašne razmere kakor pri nas. Preussova glavna in edina izdatna paša je bila akacija, potem pa ni bilo nobene več. Avgusta mesca je moral čebele celo krmiti, da so se panji dobro zalegli, sicer bi bili spomladi brez mladice. Prestavljeni panji mu dejansko niso rojili in so neoslabljeni družine nabrale več medu ter ga tudi manj porabile, ker jim ni bilo treba pitati mnogo zalege.

Pri nas preprečimo rojenje s prestavljanjem za dobre tri tedne (teoretično!). Ker se ob koncu te dobe odpre dobra travniška paša, se v prestavljenih panjih kaj rad pojavi rojilni nagon, saj je plodišče zopet nabito polno.

Razlika v pašah je tedaj vzrok, da se je prestavljanje pri nas izkazalo kot dvorezen meč. Kljub temu je na njem mnogo dobrega. Prestavljanje prisili čebelarja, da plodišče pregleda vsaj enkrat na leto. Pri tem se lahko prepriča o kakovosti matice in o zdravstvenem stanju družine. S prestavljanjem tudi najlaže obnovimo satje. Vseh teh dobrot ne kaže kratkomalo zavreči samo zato, ker se Preussov način čebelarjenja v njegovi domovini ni v večjem obsegu uveljavil. Saj se tam tudi Albertijev panj ni razširil. Ravno ta panj pa je v bistvu izmed vseh Preussovemu najbolj soroden (enaki sati v plodišču in medišču).

Način oskrbovanja družin v našem panju je po mojem mnenju v glavnem že ustaljen. Da bi pa kdaj mogli dati točna navodila za vse različke v pašah in za vse druge primere, nak, tega ne smemo pričakovati. So še razni činitelji, s katerimi mora čebelar računati, n. pr. različni spomladanski razvoj družin v posameznih letih, začetek dolgotrajnega deževja tik pred prestavljanjem, iz tega ali onega vzroka v razvoju zaostale družine in še marsikaj drugega. Osnovna navodila za čebelarjenje v AŽ-panjih so že na celi črti uveljavljena. Preprosta so in si jih vsak začetnik lahko osvoji, da, celo tisti, ki si prirojene pameti ni z nobeno vedo izpridil... Tisti, ki se ogrevajo za komplicirano čebelarjenje, naj delajo s svojimi čebelami kar hočejo, s svojo čebelarsko modrostjo pa naj ne krošnjarijo med nami.

Panj imamo primeren, čebelariti znamo še kaj dobro. Toda samo od tega se panji ne napolnijo. Koder je paša slaba, ne pomaga noben recept; medu ne bo. Brez uspeha bodo ostala tudi navodila, ki jih utegne roditi birokratično pospeševanje čebelarstva. Če bomo šli to pot, jo bomo pošteno zavozili.

Mnogo je javkanja, da kmečko čebelarstvo propada. Treba mu je pomagati na noge, kaj ne da. Mislim, da bi to še najprej dosegli z velikopoteznim izboljševanjem paše. Nasaditi je treba n. pr. po več milijonov javorov in lip, še več akacije, kakega pol milijona medovitih grmov. V vsaki vasi naj se vseje vsaj en oral facelije. Čebelarjem naj bi bilo prepovedano pri tej akciji sodelovati. Zadostuje, da njihove čebele oprahujejo razne kulturne rastline.

Dragi čebelarji! Ali sem navedel zadosti visoke številke? Če želite, jih poljubno zvišam. Papir je potrpežljiv, in menda smem tudi jaz vsaj enkrat uganjati nekoliko čebelarske demagogije. Saj je tako poceni in se zaradi nje čebelarji ne bodo razburjali. Tudi SČ jo bo, upam, prebavil. V svojem življenju je moral pogoltniti že hujše stvari, pa je še vedno čvrst dečko.

V poročilu, ki ga je podal inž. Rihar na konferenci pri GZZ, me je najbolj zanimal tisti del, v katerem je govor o propadanju našega kmečkega čebelarstva.

Statistika govori, da se število panjev blizu mest zvišuje, na kmetih pa nazaduje. Propadanje čebelarjenja v kranjičih je naravnost katastrofalno. Vzroki za to so po mnenju inž. Riharja tile: 1. Uvedba AŽ-panja. 2. Čebelarjenje v kranjičih je bilo prepuščeno samemu sebi; kranjičarju se ni zdelo vredno, da bi se organiziral, zato ni užival ugodnosti organiziranih čebelarjev. 3. Finančni ukrepi (davki) so neugodno vplivali na čebelarstvo; ljudje so zaradi tega čebele opuščali ali pa znižali število panjev. 4. Tudi v socialističnem čebelarstvu se kaže občutno nazadovanje števila panjev, ker ni bilo zadostnega pouka in večjih oskrbnikov čebel.

Statistični podatki nam kažejo sledečo sliko glede števila panjev.

Leta 1950 smo imeli 37.336 kranjičev, leta 1953 pa 15.054. Padec znaša v 15 letih 65 %.

Leta 1950 je bilo 38.389 AŽ-panjev, leta 1952 pa 68.833. Porast v 12 letih znaša 39 %.

Ne morem se ukvarjati z vsemi dejstvi, ki govore za propadanje kmečkega čebelarstva. Sem pa mnenja, da nazadovanje kranjičev še

ne pomeni nazadovanja **množine čebel** na kmetih. Mislim, da je danes tam več čebel, kakor jih je bilo kdajkoli. V vsakem AŽ-panju jih je najmanj za dva kranjiča. O tem se najlaže prepričamo, če preselimo kranjiča v AŽ-panj. Dober mora biti, da napravimo iz njegovega satja štiri AŽ-sate.

Če spremenimo AŽ-panje iz leta 1952 v kranjiče (68.855×2), dobimo čebel za 157.666 kranjičev. K temu prištejmo še kranjiče iz leta 1952, ki jih je bilo 20.187, pa dobimo 157.853 kranjičev. Mislim, da je ta račun realen in da imamo tedaj kar dovolj čebel za opravevanje cvetja. Doslej ni bilo v tem pogledu nobenega pritoževanja, ni pa bilo tudi nobenih primerjalnih poizkusov.

Ker sem že pri statistiki, naj se pri njej še nekoliko pomudim. Inž. Rihar navaja, da pride v Sloveniji na 100 ha le 5,8 panja, kar je manj kakor v Švici, češkoslovaški in v Nemčiji. Meni, da Slovenija ni prenaseljena s čebelami. Ta trditev pa ni prepričevalna, ker se opira na suhe številke in ne upošteva zmogljivosti paše v okolišu, na katerega se statistika nanaša. Več verjetnosti je, da imamo ponekod zaradi slabih pašnih razmer preveč čebel kakor premalo.

Priznati moram, da me je ta statistika osupnila. Čudim se ji, ker je bila Kranjska glede najvišjega števila panjev na **kvadratni kilometer** med deželami bivše Avstro-Ogrske na drugem mestu, Koroška pa na prvem.

Glavne vzroka za propadanje čebelarstva na kmetih pa poročevalec ne omenja, a to je hudo poslabšanje pašnih razmer. Marsikje se kmetom ne izplača več čebelariti, ker čebele po navadi ne naberejo dovolj niti zase, le redkokdaj pa kako malenkost tudi za čebelarja. Časi so pa taki, da za neprestano krmljenje čebel mali kmetje nimajo denarja.

Tudi agrarna reforma je kolikor toliko vplivala na znižanje števila panjev in pa dejstvo, da današnji mlajši rod nima smisla za »poezijo kmetijstva« — čebelarstvo.

Treba je, da se nekoliko pomudimo še pri statistiki o poklicu posameznih čebelarjev. Po statistiki našega društva iz leta 1959 je bilo kmečkih čebelarjev 67 % od skupnega števila društvenih članov, ne od celotnega števila slovenskih čebelarjev.

Na čebelarški konferenci so si zelo prizadevali, da bi s številkami dokazali nadvlado kmečkih čebelarjev nad nekmečkimi. Namen tega je hudo prozoren. Sam podpredsednik GZZ tovariš Krmelj je izjavil:

»V Sloveniji je preko 12.000 čebelarstev v rokah takih, ki imajo zemljo (ni povedal koliko; op. pisca). Zavedati se moramo, da čebelarstvo ni samo pridobitna panoga, ampak je tudi koristna. Toda so ljudje, ki tega ne razumejo ali ne morejo razumeti. Glavni, to je največji del čebelarstva je last kmečkih ljudi in to s približno 80 % panjev.« Tako tovariš Krmelj.

Isto trdi inž. Rihar na nekem mestu svojega poročila, kjer pravi: »Znatno pa je delež nekmetovalcev, ki imajo okrog $\frac{1}{5}$ vseh panjev.«

Čisto nasprotna tej trditvi pa je njegova navedba, ki jo berem na str. 21 njegovega poročila: »Zanimivo je še, koliko čebel imajo nekmetovalci, to je ljudje, ki se ne ukvarjajo s poljedelstvom in nimajo nobene zemlje, ali pa jo imajo do 500 m². Statistika iz leta 1951 navaja, da imajo kmetovalci 15.851 panjev, to je 20,3 % celotnega števila.«

Katera trditev neki drži? Bržkone državna statistika. Pripominjam, da tudi ta ne kaže prave slike. Poznam prav mnogo čebelarjev, ki imajo več kakor 500 m² zemlje, a niso kmetje. Zame je vseeno, kaj je kdo. Glavno je, da je čebelar, dober čebelar.

Še nekaj mi je na srcu. Tov. inž. Rihar trdi, da je gorenjski (!) oziroma Janšev panj mogoče poljubno povečavati. To ne drži. Temu panju daš lahko naklado ali podstavek (= prazen panj brez podnice), lahko mu navezneš leseno škatlo, to pa je vse, kar je mogoče storiti. Praznih panjev nihče ne naklada ali podstavlja, saj so še brez teh panji po navadi bolj suhi. Če pa v naveznjeni škatli čebele ob ajdovem cvetu zgradijo kak satek in ga nasmetijo z medom, je kranjičar že zaradi tega v devetih nebesih.

Takih panjev, kakršne vidimo naslikane na III. tabli Janševe knjige Popolni nauk o čebelarstvu, pri nas nismo nikdar imeli. Leseni panj, ki ga je mogoče poljubno povečati, kakor n. pr. ameriški panj, je Janša sestavil pod tujim vplivom. Isto velja za njegov slamnati koš valjaste oblike. Tem preuredbam je bil brez dvoma vzor nemški magazinski panj.

S tem se poslavljam od poročila tov. inž. Riharja. Drugega njegovega poglavja se ne dotikam, ker nisem specialist niti za umno niti za neumno vzrejo matic, še manj pa za čebelje bolezni. Pripominjam le, da bi v tem poglavju prav lahko odpadle tiste brce, ki jih je mimogrede bil deležen naš urednik. Gre za stare zadeve, ki smo jih že vrag vedi kolikokrat slišali in ki prav res nikogar več ne zanimajo.

Jugoslavija

Čebele vzhodne Jugoslavije, iz Črne gore in Bosne, veljajo za rodovitne in manj rojive kot tipična kranjica iz Slovenije. Poslednja je na glasu zaradi svoje velike rodovitnosti, toda jaz sem prišel v zadnjih letih do zaključka, da to ne drži. Ocenjevanje rodovitnosti kake pasme ali neke določene matice je dostikrat samovoljna zadeva. Kranjica je brez dvoma rodovitna, če jo primerjamo s staro angleško čebelo. Chesire in Cowan sta na podlagi te primerjave izrekla sodbo, ki se je kasneje, kakor se zdi, stalno ponavljala, ne da bi jo kdo preveril, ali drži! Navadna kranjica pa ni posebno rodovitna, če jo motrimo s pravilnega stališča. Pred kratkim sem preizkusil več kot ducat kranjskih družin, katerih matice sem dobil iz najrazličnejših krajev njihove domovine, toda večina izmed njih ni imela na višku razvoja nič več kot sedem satov modificirane Dadantove mere zaleženih, medtem ko so jih imele naše buckfastske družine vse. Zaradi tega sem komaj čakal, da raziščem črnogorske planine in visoke gorske verige, ki se vlečejo vzdolž dalmatinske obale, kajti prepričan sem bil, da bom tam našel čebelje pleme, ki bo najbolj ustrezalo našim posebnim zahtevam.

Grčijo sem zapustil z namenom, da obiščem najprej Skoplje, nato pa Cetinje, ki leži zahodno od tod blizu severne albanske meje. Iz Cetinja sem se nameraval odpeljati v Dubrovnik, a potem dalje preko Sarajeva in Splita v Ljubljano. Toda nezgoda, ki se mi je pripetila zadnji dan v Grčiji — počena kolesna guma, za katero nisem mogel najti nadomestila — me je prisilila, da sem si izbral manj tvegano pot iz Skoplja preko Niša, Beograda in Zagreba v Ljubljano. No, še to je bila zelo naporna pot, tem bolj, ker me je ves čas mučila misel, da bom zaradi pokvarjene gume nekje obtičal in ne bom mogel ne naprej, ne nazaj. Vendar sem imel srečo. Po strašni vožnji skozi pokrajine, v katerih pravih cest tako rekoč ni, sem končno le dospel v Ljubljano.

Ljubljana je središče Slovenije in sedež Zveze čebelarских društev za Slovenijo. Zveza oskrbuje, kakor je to običajno v kontinentalni Evropi, svoje člane z vsemi čebelarskimi potrebščinami in jim jih oddaja po znatno znižanih cenah. Izdaja tudi mesečni časopis »Slovenski čebelar«, ki stoji na zelo visoki stopnji. Člani Zveze imajo kakih 70.000 čebeljih družin, od teh približno 50.000 v modernih panjih. V vsej Jugoslaviji je okrog 800.000 panjev, med njimi polovica s premičnim satjem.

Prve kranjske matice smo prejeli v Buckfastu pred več kot petdesetimi leti iz Mojstrane na Gorenjskem od Mihaela Ambrožiča, ustanovitelja svetovno znane trgovine z maticami in čebelami kranjske pasme. Kasneje smo uvozili še več drugih kranjskih matic različnega porekla in imeli z njimi različne uspehe, toda po letu 1939 jih nismo več mogli dobiti neposredno iz Slovenije. Zato sem si mnogo obojtel od svojega potovanja v osrčje domovine te pasme. Nadalje sem upal, da bom našel tukaj kaj izredno dobrega za svoje vzrejne namene, hkrati pa dobil natančen vpogled v razmere, ki so izoblikovale klasični tip te pasme v njenem ožjem bivališču.

Pot me je vodila najprej na Dolenjsko, južno in jugovzhodno od Ljubljane. Čebele tega področja so dokaj enolične, toda čim bolj se oddaljuješ od osrednje Kranjske, hodisi na vzhod, jug ali jugozahod, tem bolj prihajajo do izraza majhne razlike v njih vnanjosti. Vrh tega popušča tudi krotkost čebel. Vsekakor so se mi zdele družine vzhodno od Ljubljane, že blizu ogrske meje, rodovitnejše in manj rojive, zato pa tem manj izenačene po njihovih vnanjih znakih. To je lahko vpliv banatske čebele, podzvrsti kranjske pasme, katere glavno področje leži dalje proti jugovzhodu od Maribora. Měsec dni kasneje, ko sem se iz Štajerske približal Ogrski, se mi je ponudila priložnost za obisk severnega dela te pokrajine.

Kranjsko čebelo v njeni klasični obliki in popolni izenačenosti je najti skoraj izključno le v osamljenih krajih Gorenjske, zlasti v globoko zasekanih dolinah vzhodno od Bleda. Visoko vzpenjajoče se Karavanke na severu in severovzhodu, Karnske Alpe na severozahodu ter Julijske Alpe na zahodu in jugozahodu, predstavljajo nepremostljive ovire za čebele. V resnici je ljubka dolina od Bleda do Bistrice eno najpopolnejših naravnih vzrejevališč in nič ni čudnega, da izvirajo prav od tod nekatere najboljše kranjske matice.

Sredi te doline živi Jan Strgar, svetovno znani vzrejevalec kranjskih matic. Trgovino z maticami je ustanovil leta 1903. Petdesetletnici te ustanovitve je bil posvečen obsežen del decembrske številke »Slovenskega čebelarja« 1953. Kljub visoki starosti se Jan Strgar še vedno ukvarja s čebelarstvom in vzrejo matic. Nekam čudaško se še danes oklepa preprostega kranjiča, toda, kakor vse kaže, z velikim uspehom. Večina kranjskih matic, ki so bile poslana v Anglijo med obema svetovnima vojnoma, je prišlo iz Bitenj pri Bohinjski Bistrici. Drugi znani vzrejevalec matic, Jože Sušnik z Broda pri Bohinjski Bistrici, ima svojo plemenilno postajo na skrajnem zahodu doline. Franc Vovk iz Hraš pri Lescah je prav tako na glasu kot dober vzrejevalec matic.

V svojem prvem poročilu (Bee World 32, 49, 57, 1951) sem podal dokaj izčrpen pregled splošnih lastnosti kranjske čebele. Ta popis kaj dobro soglašaja z družinami, ki sem jih našel na samem Kranjskem. Vsekakor je tudi tukaj nekaj razlik, saj je menjavost med posameznimi plemeni ena najznačilnejših posebnosti vsake pasme. V Buckfastu smo imeli nekaj plemenjakov, ki so bili po vnanjih znakih tako enotni, da bi jim bilo težko najti vrstnike, a vendar se v praksi niso izkazali. Enotnosti se često pripisuje preveč važnosti, posebno pri kranjski čebeli. V njenem genetičnem ustroju je činitelj za »rumeno« barvo, ki se rad uveljavlja kot sezonska variacija. Vzrejevalec enega najboljših plemen mi je zagotavljal, da imajo njegove čebele neredko v zgodnji pomladi na prvem hrbtnem okrovu rumene oznake, da pa te oznake popolnoma zginejo pri jesenskem potomstvu, ko postane hladneje. V zadnjem času kaže (po zmogljivosti) najboljša družina, ki sem jo kdaj imel, precejšnjo nagnjenost k porumenitvi prvih zadkovih obročkov. Pri vsaki pasmi variirajo v barvi in drugih vnanjih svojstvih zlasti matice, za kranjice pa je to naravnost značilno. Grozi nevarnost, da bomo zaradi prevelike zaverovanosti v zunanjo enotnost pri vzreji premalo upoštevali mnogo važnejšo zmogljivost.

Naravnost iznenadilo pa me je dejstvo, da ni nikjer v prvotni domovini kranjske čebele najti boleznizalege. To je napravilo name silen vtis, kajti v vseh deželah, ki sem jih obiskal (razen na Cipru), sta huda kakor tudi popustljiva gniloba zelo razširjeni in marsikje celo endemični. Zdi se, da sta Koroška in Kranjska, kar se tiče odpornosti proti tema dvema boleznima, nekaka osamljena otoka. Semkaj so vdrle pršica, nosema in paraliza, toda gnilobi so ostala vrata zaprta. Da te poslednje bolezni tukaj ni, ne more biti zgolj naključje. (Gorske pregraje morejo razširjanje bolezni pač zaдрžati, toda ne preprečiti, saj sem našel hudo gnilobo na skoraj nedostopnih mestih Pindskega gorovja ob albanski meji.) Tu najbrž nimamo opraviti s pridobljeno imuniteto, temveč s prirojeno odpornostjo.

V Sloveniji, posebno na Gorenjskem so čebelarstvo razmere precej podobne razmeram v nanjo meječi avstrijski deželi Koroški. Na Dolenjskem in Notranjskem, zlasti na kraškem ozemlju ob Jadranski obali, cveto kaj različne medovite rastline. Na Gorenjskem je glavna paša na mani, ki jo izločajo razni iglavci. Na Notranjskem in Dolenjskem je mnogo lip, ki po vsem videzu tudi mede; ko sem se tamkaj mudil, so bile v polnem cvetju in mogel sem celo pokusiti pristni lipov med. Prav tako izvrsten je žepkov med, ki ga točijo avgusta in septembra v goratih krajih Dalmacije. Nekateri podjetni čebelarji pripeljejo svoje čebelje družine spomladi v rožmarin, ki prerašča obsežne dele nekaterih otokov ob dalmatinski obali. Ta rastlina da včasih veliko množino čudovitega in zelo okusnega medu. Mnogi pripeljejo svoje družine konec junija tudi na polotok Istro, kjer nabirajo čebele med pravega kostanja, ki pa zaradi svoje grenkobe ni preveč priljubljen. Razen tega je tu najti še mnoge manj izdatno medeče rastline. Na splošno je flora v severozahodni Jugoslaviji za čebelarstvo primernejša kakor v nanjo meječih avstrijskih deželah.

Prav nič mi ni znano, kdaj in kje so se pojavili prvi čebelnjaki. V Sloveniji je čebelnjak samo po sebi umevna in najvažnejša sestavina bodisi preprostega bodisi naprednega čebelarstva. Čebelarji prevozniki zlagajo svoje panje v vrste, vrhnje pa prekrijejo s strehami.

Jugoslovanski narodi so na glas zaradi svoje prostodušne gostoljubnosti. Tudi mene so z njo obsipali. Zvečer pred mojim odhodom je organizirala Zveza čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani veliko poslovilno prireditev. Med drugim so me v spomin na obisk in v znak prijateljstva obdarili njeni predstavniki z zgodovinskimi čebelarskimi predmeti. Dolžnost mi veleva, da se za vse to zahvalim predsedniku Zveze Maksu Krmelju, glavnemu tajniku Francu Cvetku ter urednikom »Slovenskega čebelarja« Vladu Rojcu, Stanetu Miheliču in Josipu Kobalu. Vsem in vsakemu posebej prisrčna hvala! Kakor njih, tako ne bom nikoli pozabil prijaznosti, s katero sem bil povsod sprejet med Jugoslovanskim ljudstvom.

Ligurske Alpe

Po odhodu iz Jugoslavije sem se mudil nekaj časa v sosednji Koroški in Štajerski, kjer sem si pri raznih čebelarjih nabral dragocene izkušnje. Cilj mojih nadaljnjih raziskovanj so bile Ligurske Alpe. To deželo sem

mimogrede obiskal že oktobra 1950, a nisem mogel tedaj, ker je bila vzrejna sezona že pri kraju, dobiti nobene ligurske matice.

Svetovni sloves italijanskih čebel sloni deloma na uspehih ob njih prvem uvozu pred približno 100 leti. Te prve pošiljke so prišle iz Ligurskih Alp, odtod tudi ime ligurske za italijanske čebele. Po mojih ugotovitvah je najti pravo italijanko usnjeno rumenkaste barve, ki združuje v sebi vse tiste lastnosti, zaradi katerih je postala tako priljubljena, izključno le v Ligurskih Alpah, v gorati pokrajini med La Spezio in Genuo.

Ne glede na neposredno praktično korist sem imel občutek, da bo natančno poznavanje rjavkastorumene ligurske čebele imelo velik pomen za naše bodoče poizkuse križanja. Mnogo sem si prizadeval, da bi si zagotovil nekaj matic tega tipa, kar se mi je končno le posrečilo. Zavojček z dragocenimi maticami, ki sem ga nameraval naslednji dan oddati na pošti, sem pustil ležati čez noč na mizi v svoji sobi. V moje veliko zaprepaščenje sta bila drugo jutro miza in zavojček čez in čez pokrita z drobnimi črnimi mravljami. Ko sem se zavojčka dotaknil, je iz vate, v katero so bile matičnice zavite, planilo na tisoče in tisoče teh nesrečnih pokvek. Mravlje so umorile matice in čebele, ki so jim bile dodane kot spremljevalke. Izguba teh ligurskih matic predstavlja zame največje razočaranje, ki sem ga doživel na svojem potovanju. Matic nisem mogel nadomestiti, ker mi je primanjkovalo časa in energije, kajti od dolgega pota sem bil že pošteno izčrpan.

Krenil sem v Južno Francijo s trdnim namenom, da obiščem še Pirenejski polotok. Toda kmalu sem uvidel, da nadaljnjih naporov ne bi več zdržal in da mi je potreben počitek. 24. septembra sem se vrnil v Buckfast in tako zaključil svoje potovanje, ki je trajalo vse od februarja.

Posnetek

Počasi toda z gotovostjo se kopičijo dragoceni podatki o najrazličnejših čebeljih pasmah, meje njihove razširjenosti pa dobivajo čedalje bolj določne obrise. Zveržena slika pasem postaja jasnejša. Postopoma se razkriva njih razvoj in prvotni izvor individualnih pomanjkljivosti ali dobrih lastnosti. Korak za korakom smo prodrli v ogromno zakladnico raznih možnosti, med katerimi bomo lahko izbirali, da ustvarimo »popolno čebelo«. Toda marsikaj bo treba še storiti. Pri takem podjetju, kjer so nepredvidene težkoče in zavlačevanja neizbežen pojav, je čas najvažnejši činitelj.

*

Ob koncu naj se še zahvalim dr. C. G. Butlerju za podporo, ki mi je ni nikdar odrekel, in Mr. A. V. Galu za njegovo naklonjenost. Če bi mi ne nudila svoje pomoči, ki je prišla vedno ob pravem času, bi nikdar ne končal svojega dela.

(Z dovoljenjem avtorja in uredništva Bee World iz angleščine prevedel Vlado Rojcc.)

ZATIRANJE PRŠIČAVOSTI V GORNJEMEŽIŠKI DOLINI

(Izvleček iz poročila R. Galoba)

V poletju 1953 sta se nepričakovano zglasila pri Društvu za Gornjemežiško dolino dr. Kocjan iz Ljubljane in prof. dr. Tomašec iz Zagreba, pregledala več čebeljih družin in vzela s seboj nekaj vzorcev čebel. Bilo je tudi govora o pršičavosti v sosedni Avstriji, posebno še v koroškem delu. Naši vodilni čebelarji ob avstrijski meji so bili v skrbeh zaradi te bolezni, zato so sklenili, da bodo opazovali sumljive družine. Naročili so članom, da naj pošljejo takoj iz vsakega panja, ki se jim ne zdi v redu, vzorce čebel. 4. januarja 1954 je bil poslan prvi vzorec Veterinarskemu znanstvenemu zavodu (VZZ) v Ljubljano in že 7. januarja je bila ugotovljena pršica.

To je bilo povod za intenzivno pošiljanje vzorcev v Ljubljano. Do 20. marca jih je prejel zavod 572 od 157 čebelarjev in ugotovil 16 pozitivnih primerov notranje pršice, medtem ko so bile v 18 primerih najdene pršice izven vzdušnic.

Dr. Kocjan si je mnogo prizadeval, da bi našel pravo pot in pravo sredstvo za zatiranje bolezni ter razumevanje na odločujočih mestih. Največja težava je bila v tem, da ni bilo nobenih izkušenj, niti ne potrebnega denarja. Poleg tega je primanjkovalo pri VZZ laboratorijskih moči, na terenu pa bolezenskih izvedencev. Zavedali smo se, da bi morali najprej poskrbeti za te poslednje. Za to pa bi bili potrebni tečaji. Omogočile so jih KZ in OZZ Dravograd s prispevkom 11.000 din. Predavala sta tov. dr. Kocjan in prof. Rojec. Ti izvedenci so popisali vse čebelarje in čebelje družine v okraju Slovenj Gradec ter našli po stanju 1. januarja 1955 pri 1072 čebelarjih 6871 panjev. Podrobni podatki so zbrani v tabeli na naslednji strani.

Ker nam ni uspelo, da bi čebele poskusno zdravili spomladi 1954, smo sklenili, da bomo v jesenskem in zimskem času 1954/55 znova opazovali čebelje družine na vsem društvnem področju, posebno na okuženem. Od septembra do aprila je bilo VZZ poslanih 197 vzorcev od 44 čebelarjev. Med njimi je bilo 13 pozitivnih primerov in 5 primerov pršic izven vzdušnic. Ugotovljeno je bilo tudi, da je čez mejo iz Avstrije priletel pršičav roj.

Dr. Kocjan je ubral pri zatiranju pršičavosti pravilno pot. OLO Slovenj Gradec je s posebnim odlokom pooblastil G. Šnabla, predsednika ČD Dravograd in R. Galoba, tajnika ČD za Gornjemežiško dolino, da storita v okraju vse, kar je potrebno za zatiranje pršičavosti. Pri tem sta se morala ravnati po navodilih okrajnega veterinarja oziroma VZZ. Okraj je izdal razglas o zapori in prepovedi prometa s čebelami v vseh podrejenih občinah. S tem v zvezi je bil izdan tudi odlok Drž. sekretariata za gospodarstvo LRS. Pri ZCD je bil ustanovljen odsek za pobiranje čebeljih kužnih bolezni.

Za uspešno delo pri zatiranju pršičavosti je vsekakor potrebna natančna evidenca in tesno sodelovanje s čebelarji. Povezava s čebelarji je šla v naslednji smeri: VZZ — okr. veterinarski inšpektor — okr. inšpektor za čebelje kužne bolezni — izvedenci pri družinah — čebelarji. Vse vzorce je pošiljal pooblaščenec OLO na VZZ v preiskavo ter vodil zapiske v dvojniku za vsakega čebelarja in za vsak panj. Dvojnik evidence je bil vedno poslan

	Panji				Čebelarji		
	A2	Pol.	Kr.	dr.	org.	neorg.	skupaj
Slovenj Gradec	434	33	382	14	32	63	95
Dravograd	623	44	429	8	47	102	149
Podgorje	145	—	163	1	6	50	56
Mislinja	229	3	328	184	15	98	113
Šmartno	227	6	113	20	35	45	80
Ravne	191	11	401	2	24	61	85
Muta	70	11	177	11	4	43	47
Vuzenica	100	7	285	3	10	30	40
Radlje	186	—	71	20	9	30	39
Črna	97	13	115	—	36	11	47
Prevalje	174	—	126	—	13	42	55
Mežica	247	30	120	8	39	43	82
Leše	86	8	52	—	19	8	27
Podpeca	109	36	231	—	16	52	68
Št. Danijel, Jamn.	104	16	173	—	8	47	55
Žerjav	86	42	66	—	11	17	28
Skupaj	3.108	260	3.232	271	324	748	1.072

hkrati z vzorec tudi VZZ, ta pa je pooblaščenca pošiljal izvide za vse čebelarje in vse panje s točnimi podatki.

Za izdelavo novega pravilnika za zatiranje čebeljih kužnih bolezni so bili Zvezi čebelarških društev poslani med drugimi tile predlogi: 1. Uvede naj se enotno sistematično zatiranje čebeljih kužnih bolezni; 2. Pravilnik naj sloni na dosedanjih izkušnjah, akcijo pa naj vodi odsek ZCD v povezavi z VZZ; 3. Okužene družine naj se uničijo proti odškodnini; 4. Določi naj se odškodnina za uničene okužene panje; 5. Vsi okuženi čebelnjaki naj pridejo pod strogo zaporo; 6. Ugotavljanje pršičavosti naj se začne obvezno na vsem obmejnem področju Slovenije; vsak čebelar, član ali nečlan, je dolžan prijaviti sumljive družine izvedencem, ki po potrebi vzamejo iz njih vzorce čebel; 7. Izvedence je treba uvesti v zdravljenje; 8. Za posamezna področja je treba imenovati čebelarske inšpektorje, ki naj jim je podrejeno določeno število izvedencev, ti pa naj bodo neposredno povezani z VZZ; 9. O zdravljenju vsake družine je treba napraviti zapisnik po predpisanem vzorcu; 10. Čebelarski inšpektorji morajo imeti sezname vseh čebelarjev svojega področja; 11. Strokovnjak VZZ je član odseka za zatiranje kužnih bolezni pri ZCD; 12. VZZ mora imeti vedno dovolj moči za preiskavanje poslanega materiala; 13. Pravilnik naj ima tudi določbe o zatiranju drugih bolezni.

Vse KZ v prizadetem področju so na prošnjo prispevale 45.000 din v fond za zatiranje čebeljih bolezni, OZZ Dravograd pa je odobrila kredit

1.000.000 din za nabavo Folbeks ter 150.000 din za žveplanje oslabeledih pršičavih družin.

V aprilu in maju 1955 je bilo več sestankov na terenu. Na enem izmed njih je govoril inž. Rihar o izkušnjah, ki si jih je bil pridobil v Švici. Z zdravljenjem družin tedaj še nismo mogli začeti, ker nismo prejeli naročenega zdravila.

1. aprila 1955 je izdal OLO Slovenjgradec sledečo odredbo o obveznem zdravljenju čebeljih družin:

I. Da zatremo pršičavost čebel, je dolžan vsak čebelar v območju okraja zdraviti vse svoje čebelje družine z zdravilom Folbeks. Zdravijo in nadzorujejo poleg živinozdravnikov izvedenci za čebelje bolezni, ki so za to pooblaščen od okrajnega veterinarskega inšpektorja.

II. Močno okužene in oslabele družine je treba zvečer zažveplati, prav tako pa uničiti roje nepoznanega porekla. Pred uničenjem je treba čebelje družine oceniti.

III. Čebelarji, ki jim bodo čebelje družine zažveplane ali jim bodo med zdravljenjem umrle, prejmejo odškodnino.

IV. Čebelarjem na okuženem območju, ki ne bi zdravili čebeljih družin, bodo čebele uničene brez odškodnine.

V. Pristojbina za opravljeno večkratno zdravljenje znaša 40 din od panja.

VI. Kdor bi nasprotoval predpisom te odredbe ali bi kako drugače preprečeval izvrševanje predpisov te odredbe, bo kaznovan z globo do 3000 din.

Odredba je bila takoj razglašena po vseh občinah. Nato je bil sklican sestanek 43 čebelarjev, ki so bili že prej določeni za delo na terenu. Imenovani so bili vodje v posameznih krajih, ki so jim bili podrejeni ostali izvedenci in pomočniki. Vsak izvedenec je dobil natančen seznam čebelarjev. S Folbeksom se je moralo dimiti točno v presledkih enega tedna. Vsak izvedenec je dobil za vsakega čebelarja kontrolno poljo za dimljenje. Za vsako dimljenje je pobral takso 10 din na panj. Lističi Folbeks so v ležečem položaju, ki ga je priporočil inž. Rihar, slabo zgovali, zato smo jih pri drugem dimljenju obešali, kar se je popolnoma obneslo.

Po prvotnih navodilih tovarne smo spočetka dimili vsako družino petkrat po 1 uro. Pozneje je bilo to spremenjeno in bi morali dimiti osemkrat po pol ure. Ker pa je okraj dobil samo 9800 trakov, smo na splošno dimili po petkrat, osemkrat pa po navodilih tovariša dr. Kocjana le v Št. Danijelu in Jamnici ter v okuženih čebelnjakih v ostalih krajih. Uspeh tega dela se bo pokazal do prihodnje pomladi, ko bomo iz prej okuženih panjev poslali VZZ nove vzorce v preiskavo. Dimljenih je bilo 1015 AZ-panjev in 1259 drugih v 378 čebelnjakih. Celotni stroški so znašali 525.744 din. Na videz so veliki, vendar majhni spričo škode, ki bi nastala sadjarstvu, če bi čebelje družine propadle.

To zdravljenje je bilo velikega pomena tudi zaradi tega, ker smo si pridobili dragocene izkušnje za bodočnost.

V Avstriji na žalost pršičavost ni pod kontrolo veterinarjev, temveč agronomov. Zaradi tega tam tudi ni enotne akcije pri zatiranju. Zdravljenje je prepuščeno posameznikom, ki pa ga ne opravljajo dovolj resno.

STARI ZAPISI O ČEBELAH IN ČEBELARSTVU

(Kulturnozgodovinski in jezikovni drobiž)

JOZE STABÉJ

VII

Na kraju naj dodam še krajši pregled o besedi matica v slovenščini, da dopolnim ugotovitve dr. Franceta Bezlaja v izvrstni obravnavi Drobeci iz pravadnine.¹³⁹

Po Bezlajevem izsledku je zapisan izraz matica v pomenu čebelje matice najprvo v Nestorjevi kroniki za leto 1235. Prvi do zdaj znani južnoslovanski zapis besede matica pa je star že 700 let in ga je zapisal leta 1253 srbski menih Domentian na Sveti gori (Atosu) v žitju sv. Sava.¹⁴⁰ Domentian poroča, kako je vabil sv. Sava (1174—1235) očeta Štefana Nemanja v samostan na Sveto goro v najožjem pomenu Kristusovih besed: Če kdo meni služi, naj hodi za menoj, in kjer sem jaz, naj bo tu tudi tisti, ki meni služi; in če kdo spoštuje mojo besedo, ga bo počastil tudi moj Oče. Za tem klicem naj gre, je pisal očetu sv. Sava, ki je bil klicu sam že sledil, in nadaljeval:¹⁴¹ *Zato ću i ja sa verom reći, Oče moj: Prioni¹⁴² duša moja ka Bogu, da za Njime letim misaonim¹⁴³ krilima duhovnim, kao pčela za svojom maticom,¹⁴⁴ i vazda ću ka Njemu zidati ljubav u srcu mome kao medeni sat,¹⁴⁵ ... a reč Njegova duhovna pita me ljubavlju sladom od medenog sata ...*¹⁴⁶

Izraz matica v pomenu matica čebel kakor v drugih številnih pomenih, je torej zelo stara, predavna slovanska in tudi slovenska beseda, za kar pa v slovenščini nimamo takih dokazov — vsaj vemo ne zanje — kakor v drugih slovanskih jezikih. K raznim pomenom, ki jih našteva za matico dr. Bezlaj, bi opozoril še na matico pri rovašu, ki poznamuje tisto »polovico rovaša, ki se je je držal nerazpolovljeni konec«.¹⁴⁷

Zelo sem si prizadeval, da bi nepobitno ugotovil prvi slovenski zapis besede matica v pomenu čebelje matice, vendar ne morem reči, da sem res našel vse vire in dokaze. Določno pa sem dočnal naslednje:

Kot neslovenski izraz je vknjižil pri nas besedo matica najprvo leta 1605 H. Megiser v Thesaurus Polyglottus. Pod iztočnico Foemina, I., 555, je napisal

¹³⁹ SČ L (1948), str. 59—64.

¹⁴⁰ Život svetoga Simeuna i svetoga Save. Napisao Domentijan. Na svijet izdao D. Daničić. U Biogradu 1865, str. 141.

¹⁴¹ Da bralec bolje dojame besedilo s prvim znanim južnoslovanskim zapisom besede matica, ne navajam težje umljivega Domentianovega izvirnika, ampak neslovensko novosrbsko besedilo iz izdaje Srpske književne zadruge, knjiga 282: Domentian. Životi svetoga Save i svetoga Simeona. Preveo Dr. Lazar Mirković. Beograd 1958, str. 47.

¹⁴² Prionuti, prionem [izvirnik Dom.: *prilpe duša moja kb bogu*], prilepiti, to je oprijeti se, okleniti se, združiti se.

¹⁴³ Misaon = oprezen, preudaren, pazljiv; premišljen, pameten.

¹⁴⁴ Domentianov izvirnik: *jako pčela vь slědь svojeje matice*.

¹⁴⁵ Dom. izvirnik: *jako sьtь medovьnyj*.

¹⁴⁶ Dom. izvirnik: *sьta medьna sladьčajšeu ljuboviju*.

¹⁴⁷ Dr. J. Zontar, Rovaši. Mladika XXI. l. (1940), Celje. Str. 310, 311.

Dalm. [=dalmatice, po dalmatinsko-hrvaško] *xena, maticza*, a za *Sclav.* [=sclavonice, po slovensko] je zapisal le *ana fheniza, fhena*. Hrvaški izraz je Megiser natančno prepisal iz Vrančičevega slovarja leta 1595 (glej opombo 48), str. 58: *Foemina Femina Weyb, Xena, maticza*. Za Vrančičem so vpisali z raznimi pomeni besedo *matica* vsi hrvaški slovarniki razen Jambrešića. V pomenu *apum dux*, t. j. kralj čebel, je vknjižil leta 1670 prvi *Maticza* kajkavski pisatelj Jurij Habdelić,¹⁴⁸ leta 1685 bosenski pisec Mihajlo Radnić v delu *Pogrdenje izpraznosti od svijeta*, list 77 b: *Matica od pčela ne ima žaoca [xaofa = žela] kakono ostale pčele*; leta 1708 Stipan Margitić v *Fala od sveti*, str. 201: ... *kano kralj aliti matica medu pčelam*; potem leta 1740 Ivan Belostenec,¹⁴⁹ Matija Antun Reljković v *Satiru* leta 1779 itd.¹⁵⁰ Pri Srbih pa je najprvo dal v tiskano knjigo že davno znano, govorjeno in zapisano besedo *matica* menda šele Vuk Stefanović Karadžić leta 1818.¹⁵¹

Glede na to, da je Belostenčev slovar posmrtno delo, katerega glavni besedni zaklad je pa izbral Belostenec pred smrtjo leta 1675, smemo reči, da sta zapisala Habdelić (1609—1678) in Belostenec (roj. okrog leta 1595) besedo *matica* sočasno. Zaradi takih okoliščin lahko za trdno verjamemo, da je bila beseda *matica* v pomenu čebelje matice že v 17. stoletju znana in udomačena na splošno tudi takó pri Kajkavcih kakor pri le-tem jezikovno najbližjih ter sosednih Slovencih panonske narečne skupine, če že ne pri Slovencih nasploh. Iz vsega tega sklepam, da pomeni M. Küzmičeva *Maticza* v Szlovenfzkem silabikarju in ABC kni'siczu (glej opombo 98) čebeljo matico, ne glede na to, da ni še ne Csaplovics (1780—1847) in ne Košič (1788—1867) zapisal enega stavka o kaki reji čebel v Prekmurju.¹⁵² Potemtakem je dotlej, dokler ne bo najden starejši vir in dokaz, Mikloš Küzmič prvi slovenski pisec, ki je vknjižil leta 1780 besedo *matica* [čebel], rečeno seve v trdnem prepričanju, da je beseda v letu 1851 res ponatis izvirnika. Pripominjam pa, da izgovarja prekmursko ljudstvo besedo *matica* še danes na Ravenskem matica, a na Goriškem in Dolinskem matica, t. j. z naglasom, ki ga je vknjižil leta 1851 P. Dajnko v Čelarstvu tudi za vzhodnoštajersko narečje. A. J. Murko navaja leta 1855 v obeh delih slovarja obliko: *mática* ali *matíza*, J. L. Šmigoc pa v slovnici leta 1812, žal, ni oznamil naglasa.

Zdaj običajna in po slovenskih tiskanih virih že od okrog leta 1790 najbolj uveljavljena beseda *matica* za *apum dux* ali *regina*, Weisel, *Bienenkönigin* itd. ni bil edini slovenski izraz za to poimenovanje. Že okrog 70 let pred besedo *matica* je zapisal Hipolit (glej opombo 74) namesto nje *mázhiza* ali *krajlíz*, izraz, ki ga je še leta 1871 tolmačil Janez Sumper v Slovenskem Buče-

¹⁴⁸ Dictionar ili Réchi Szlovenfzke zvezega ukup zbrane... Trudom Jurja Habdelicha... Stampano u Nemskom Gradczu... 1670. Fól. I a 4.

¹⁴⁹ Joannis Bellofztencz... Gazophylacium... Zagrabiae, 1740, III. del *Gazophylacium Illyrico-Latinum*, 211: ... 3. *maticza pchel*, *apum dux*.

¹⁵⁰ Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika. Dio VI. U Zagrebu 1904—1910, str. 526.

¹⁵¹ Srpski rječnik, istolkovan njemačkim i latinskim riječma... U Beču 1818, stolpec 388: *Mática*, die *Bienenkönigin*, *apum dux*, *regina*.

¹⁵² Croaten und Wenden in Ungern, Ethnographisch geschildert von Johann v. Csaplovics. Pressburg 1829. — Zobrišani Szloven i Szlovenka med Mürov i Rábov. V-Körmendini [1846. Szpizszo Kossics József].

larčku na str. 57: »Mislili so, da je ta mogočen kraljič gotovo to bučelam, kar je kuram petelin... Še le sloveči anatom Swammerdam je pri raztelesovanji teh žival z drobnogledom spoznal, da je ta kraljič samica ali kakor pravimo matica.« Na podoben način je razlagal izraz kraljič že Peter Dajnko (1787 do 1873) v Čelarstvu leta 1851, str. 12, v odgovoru na 29. vprašanje: *Jeli matica ne ima še več imén, kjer pravi: Imá. Ludjé so nekda mislili, da je ona sama (čelak) možka čela v' roji, ino njo zato vajpoda, krala, cara imenuvali. Od keliko časa pa znamo, da je ona le ženskega spola, se ji je od nekih htele davati imé vajpodica, kralica, carica; alipa naj pravej jò imenujemo matico.*

Pred Hipolitovim rokopisnim zapisom pa kažejo tedanje slovensko razumniško in ljudsko pojmovanje o čebelji matici tiskane pridige Janeza Svetokriškega, ki na štirih mestih dosledno pravi: *Zhebelle imaiio svoja Krajla, Krajl teh zhebel*, itd. (glej opombe 67—72). Za kralja je imel matico tudi Apostel (glej opombi 91, 95), ko je zapisal, da je matica vižar ali vižnik, t. j. vodnik, vojvoda, vojaren; Zagajšek (opomba 107) pa jo je imenoval poleg matize in mazhize še *zhvellni krall*. Da je izraz *Mazhizha* ali *Kraliz* rabil nekim čebelarjem na Kranjskem za vsakdanjo govorico, nam potrjuje P. P. Glavar v Pogovoru od Zhebelnih Rojou, 620. odstavek.

M. Pohlin ni zapisal leta 1781 v Tu malu besedishe matica, marveč *Mazhèza* in leta 1792 v Glossarium slavicum, str. 54, poleg ponesrečenih razlag o izvoru besed, pravilno modroval, da je beseda *Mazheza*, *Rex apum a mate*, t. j. mati. Za Pohlinom pa so pobrali izraze *mazheza*, *mazhiza*, *mazhza* Gutschmann, Zagajšek, Debevec in drugi, medtem ko so Goličnik-Vogrin-Kumerdej uveljavili v Janfhaja Podvuzhenji leta 1792 samo izraz *kraliza*, *al Matiza*. Izraza *Mazheza* za Bienenkönigin in *Shvelu* za der Stahl bey den Bienen, Aculeus apis, navaja Franc Anton Breckerfeld (1740—1806) v zapisih slovenskih izrazov v novomeškem okraju za čas okoli leta 1780 (DAS).

Kdaj so začeli Slovenci uporabljati v čebelarstvu poleg *mazheza*, *kral*, *krajlitzh*, *matiza* še izraz *maternica*, ne morem za gotovo reči. V pomenu *matrix*, *uterus*, *Gebärmutter* je vknjižil besedo *Materniza* med drugimi že Dalmatin v Regiftru leta 1578 s pristavkom *Loshefna* [= ložesna], v Regiftru Nekatérlih beféd leta 1584 pa je pridal pod Slovenski, Besjazhki pomen *potrôba* in pod *Hervazki*, *Dalmatinfki*, *Itrianfki*, *Crafhki* zopet *Loshéfna*. Da pa je izraz *maternica* rabil slovenskim čebelarjem namesto *mačica*, *kralj*, itd. izvemo najprvo pri Scopoliju leta 1770 v *Dissertatio de apibus*, str. 16 (glej opombo 89), kjer je v latinskem sestavku izrecno naglasil: *Regina, noftratibus Maternza dicitur* [= *kraljica, ki ji pravijo domačini maternca*]. Še bolj določno nam je to povedal P. P. Glavar v Pogovoru od Zhebelnih Rojou leta 1776, kjer je v 49. pogovoru od Sorte teh Zhebel zapisal v 620. odstavek: *... med tem v' enim zhebelnem Truplu* [= *v' eni Drushbe*]) *ali Tovarshvou fe naidejo troje Sorte, ena od druge rislozhene: namerz Materniza, od drugih Mazhizha ali Kraliz imenuvana, Trotje inu te gmein ali Delloune Zhebele*. Glavar je napisal v Pogovoru neštetokrat le izraz *Materniza*, niti enkrat *matica*.

Med starimi slovenskimi slovarniki sem našel besedo *materneza* za *Bienenmutter*, *Bienenkönigin*, *Weiser* zapisano samo pri Janezu Debevcu (glej opombo 108), Pohlin, Gutschmann in Zagajšek je nimajo v tem pomenu. Lovro

Pintar (1814—1875), ki je poslovenil leta 1844 Jonkejev »drugi, popravljen in slo pomnoshen« Krajnški Zhebalarzhik, je pisal še dosledno samo materniza in pripomnil na str. 10 pod črto, da se govori »*Na vifokim Gorén/kim materniza, fzer matiza, mazhiza*«. Govorjenje besede maternica v poljanskem narečju rovtarske narečne skupine nam je pa potrdil Luka Pintar (1857—1915) še za konec 19. stoletja.¹⁵³

*

Končam. Zdaleč še to ni vse, kar bi se moglo povedati o starih zapisih iz čebelarstva — tudi slovenskih — ker se je bilo treba omejiti zaradi prostora le na najpoglavitejše; a še tako je bila morda obravnava nekaterim bralcem Slovenskega čebelarja preveč raztrgana, premalo pa domača, pisana in mikavna. Kljub pomanjkljivostim, ki se jih predobro zavedam, vendarle upam, da sem kar se dá vestno držal v začetku dano besedo, t. j. da sem nadrobil predvsem iz starejših slovenskih zapisov o čebelarstvu precej takega drobiža, ki je marsikomu nov, dobrodošel in po volji.

(Konec)

¹⁵³ LMS 1895, str. 25: *òbhòd, -òda, materničin izlet v družbi s troji, der Weiselflug, der Hochzeitsflug der Mutterbiene. (Polj.) Tudi glagol »obhoditi« se rabi v pomenu: der Begattungsflug vollziehen. Maternica je odhodila, je že obhrojena (befruchtet), in celo o panju pravijo, da je obhòdil ali da je obhòjen, rekše, da ima oprášeno maternico.*

ČLOVEK IN ČEBELICA

LEOPOLD STANEK

Gledam te, čebela:
kaj le venomer
cvetu v úho bajaš,
da odprè ti dver?

Ne poznam sovraštva,
Nazor — cvetje, panj.
,Ljubim' bajam cvetu
in vsesam se vanj.

Pravijo, da delaš
vedno samo prav,
bolje kakor človek,
dasi si žival.

Delo naša misel,
ki preveva roj,
volja ta nam vlada,
to je naš ustroj.

V kolikor sem združbe
tvoje red dojel,
pravim: modrec Plato
bi ga bil vesel.

Delo vse življenje,
delo tudi smrt.
Kaj vem, komu zbiram,
sebi, tebi strd.

»Po naravnem gonu
delam, se ravnam,
ti pa po zakonih,
ki si dal jih sam.

,Ljubim', ljubim' pojem,
cvet hitim iskat:
vitezu ljubezni
vsak odprè se rad.«

POROČILO ZA SEPTEMBER IN OKTOBER

September: V prvi dekadi mesca septembra je prevladovalo lepo vreme. Bilo je sicer nekaj deževnih dni, vendar le v začetku in ob koncu dekade; drugače so bili dnevi sončni in razmeroma topli. Deževje, ki je nastopilo ob koncu prve dekade, se je nadaljevalo v prvih dneh druge dekade; ponekod pa celo, preko vse dekade. Posledica tega dežja je bila ohladitev, ki smo jo občutili sredi mesca po vsej Sloveniji. Prav tako je bilo v tem času zabeleženih nekaj pojavov slane. V tretji dekadi se je vreme nekoliko zboljšalo. Ohladitev se je v tretji dekadi postopoma stopnjevala, tako da so ponekod znašale minimalne dnevne temperature le nekaj stopinj nad ničlo. Slana je bila tedaj v više ležečih krajih (Ribnica, Pohorje) kar reden pojav.

Sredi septembra je ajda povsod odevetela. Čebele so nato obletavale buče, sončnice itd., sicer pa ni bilo posebne paše. Bojazen čebelarjev, da čebele ne bodo nabrale zimske zaloge, je bila upravičena. V najboljših primerih so nabrale 5 kg, marsikje samo 2—kg, ponekod pa so panji celo izgubili na teži (Rogatec n. pr. 3 kg). Ajda je sicer lepo cvetela in čebele so jo živahno obletavale, a pravega donosa ni bilo. Zato skoraj vsi opazovalci javljajo, da so družine ostale brez zimske zaloge in da jim bo nujno treba dodati kakih 5 kg sladkorja.

Kako pa je bilo z medenjem žepka, vidimo iz poročila opazovalca Počivavška, ki je imel čebele na paši v Pribodiču. V svojem poročilu pravi takole: »Žepek je bil zaradi obilne vlage zelo bujen, njegovo medenje pa je bilo kratkotrajno in malo izdatno. Mediti je začel okoli 15. avgusta. Tisti, ki so pripeljali čebele pravočasno, so dobili zimsko zalogo. Najboljša paša je bila v Livnu, Duvnu in Kijevu. Tam je medil 10 dni in dal od 40 do 50 kg skupnega donosa. Zaradi slabe obveščevalne službe pa so zvedeli čebelarji za to prepozno. Na pasišču je bilo vsega skupaj 250—360 panjev, toda paše je bilo za nekoliko tisoč panjev. Tako je propadlo na vagone medu!«

Oktober je bil za čebele zelo neugoden. Večino dni prve dekade je padal dež in čebele so malo izletavale. V drugi dekadi je bilo vreme bolj ali manj deževno po vsej Sloveniji. 18. oktobra je bilo v nekaterih krajih neurje, medtem ko je drugod samo močnejše deževalo. Sledila je ohladitev s snežnimi padavinami v gorah. Ponekod (Ribnica na Pohorju) je segel sneg tudi nekoliko niže v dolino. V prvi polovici tretje dekade je bilo vreme hladno in deževno. Kasneje se je mraz stopnjeval in prinesel proti koncu mesca sneg. Snežilo je po vsej Sloveniji razen v Primorju in Prekmurju. Novo zapadli sneg je napravil veliko škodo v sadovnjakih, v gozdovih in vinogradih. K sreči se je sneg obdržal samo na Jezerskem in v Planici.

Sneg in mraz sta prehitela tudi čebelarje. Le nekaterim se je posrečilo čebele pravočasno dokrmiliti s sladkorno raztopino. Drugi, ki so morali na denaturirani sladkor čakati, bodo imeli velike težave s krmljenjem. Opazovalec iz Št. Lovrenca na Dravskem polju se pritožuje zaradi paprike kot sredstva za denaturiranje. Pravi, da ima z njo slabe izkušnje.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplina	Dnevi			Sončni sij v urah
	I.	II.	III.			izletni	deževni	s snegom	
	mesečni tretjini dkg								
Breg—Tržič	+200	-140	- 50	+ 10	+15.2	28	7	—	228
	- 20	- 20	- 30	- 70	+ 8.2	14	11	2	136
Dražgoše—Škofja Loka	+300	-150	- 50	+ 100	+12.9	22	7	—	135
	- 30	—	- 70	- 100	+ 6.5	8	14	3	85
Zerovnica—Postojna	- 70	- 35	- 35	- 140	—	21	8	—	190
	- 10	- 65	+ 20	- 55	—	14	14	3	90
Krka—Stična	- 50	-190	- 55	- 295	—	30	7	—	159
	- 30	- 15	- 15	- 60	—	21	11	3	55
Novo mesto	+290	-360	-200	- 270	+15.8	29	7	—	231
	- 50	- 65	- 35	- 150	+12.7	21	12	1	119
Dobova—Krško	- 55	- 60	- 25	- 140	+15.1	25	6	—	—
	- 10	- 10	—	- 20	+10.0	18	9	—	—
Sv. Lovrenc na Drav. p.	-230	- 90	- 50	- 370	+14.2	28	7	—	191
	- 75	- 30	- 50	- 155	+ 8.8	17	12	3	130
Sv. Lovrenc na Pohorju	+215	- 50	- 90	+ 75	+14.6	29	5	—	205
	- 50	- 60	- 90	- 200	+ 9.2	15	14	3	104
Ribnica na Pohorju	+160	- 40	- 50	+ 70	—	28	12	—	185
	- 20	- 30	- 30	- 80	—	16	12	4	102
Bučkovci—Ljutomer	- 55	-170	- 35	- 260	+15.5	30	5	—	198
	- 35	—	- 35	- 70	+ 8.2	17	14	—	142
Cezanjevci—Ljutomer	- 70	-150	- 50	- 270	+15.2	25	6	—	102
	- 10	- 20	- 30	- 60	+ 9.8	10	12	—	72
Prosenjakovci-M. Sobota	-120	-150	- 70	- 340	+15.3	28	6	—	188
	- 10	—	- 30	- 40	+ 9.4	15	12	—	92
Lendava	+ 30	-180	- 60	- 210	+16.7	25	8	—	142
	- 20	- 30	- 30	- 80	+ 9.4	14	12	—	65
Selnica ob Dravi	- 90	-100	- 70	- 260	+13.2	23	8	—	231
	- 40	-110	- 50	- 200	+ 7.9	13	14	1	109
Dragatuš—Črnomelj	- 5	-165	-120	- 290	—	—	7	—	—
	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rogatec	- 90	- 70	—	- 160	+15.5	30	7	—	175
	—	—	—	—	+10.6	22	15	1	93
Bilje—Renče	- 20	- 40	-160	- 220	+19.0	28	5	—	269
	- 40	- 5	- 15	- 60	+13.3	22	7	—	173
Pušča—Bistrica	+130	- 85	-110	- 65	+14.0	22	9	—	—
	- 30	- 40	- 30	- 100	+ 9.0	13	17	1	—
Logatec	- 65	-140	+ 70	- 275	+17.2	23	11	—	143
	- 50	- 40	- 30	- 120	+13.3	—	—	3	—
Ljubljana	—	—	—	—	+14.7	—	11	—	161
	—	—	—	—	+ 9.5	—	15	3	92
Povprečki	—	—	—	-173.6	+15.2	26.3	7.4	—	184.3
	—	—	—	- 95.3	+ 9.7	16.9	12.6	2.4	97.6

Cebelarska latinščina ali kaj? V št. 5-6 Slovenskega čebelarja je govor tudi o ameriškem žrelu pri AZ-panjih in o njihovem velikem pomenu za donos medu. Res je, da je navadno žrelo že ob količkaj živahnem letu čebel premajhno. To lahko vidimo že spomladi ob živahnem donašanju obnožine, kaj šele ob kaki dobri poletni paši. Da je sedanje žrelo premajhno za prezračevanje panjev ob hudi vročini, nam pa pokažejo čebele same, ko se v velikih grozdih obešajo na brade panjev in prisedajo po vsej končnici. Na to sem v Slovenskem čebelarju že večkrat opozoril, toda velikost je ostala ista. Vse mogoče in nemogoče spremembe — ne rečem izboljšave! — smo pri panju uvedli, samo žrelo je ostalo iste velikosti kakor pri kranjčju, dasi je v dobrem AZ-panju dvakrat več živalic.

Pomen ameriškega žrela postane še bolj očiten pri večjem čebelarstvu. Dostikrat se pripeti, da kak panj pozimi hudo moči, tako da se voda kar izceja pri žrelu. Pri nepremičnem žrelu lahko čebelar odstrani samo vodo na bradi in v žrelu, kar je je znotraj panja na dnu, pa ne. Pri ameriškem žrelu je stvar lahka. Zagozdo odstranimo in potegnemo lepenko iz panja ter jo zamenjamo s suho in snažno, ne da bi čebele s tem motili. To gre gladko le tedaj, če smo zagozdo jeseni lepo očistili in po robih prav nalahno z lojem namazali.

Prednost ameriškega žrela se pokaže zlasti pri spomladanskem čiščenju panjevega dna. Kakor hitro zapiha jug in še preden začnejo čebele izletavati, odstranimo ameriško žrelo, potegnemo lepenko z mrtvicami in drobirjem iz panja, namesto nje pa denemo drugo, čisto. Potem lahko v miru pregledamo, kaj se je čez zimo na lepenki nabralo. Čebel nič ne vznemirjamo, treba nam je le panje zadaj odpreti, da se prepričamo, ali so slamnice suhe. Ameriško žrelo ve ceniti zlasti čebelar, ki ima čebele čez zimo na tujem pasišču.

Da bi pa panji ob odprtem ameriškem žrelu nabrali trikrat več medu kakor panji z navadnim žrelom, tega ne verjamem in ne bi tega potrdil, tudi če bi me na ražnju pekli. Le pomislite: normalni panj bi n. pr. nabral 20 kg, tisti z velikim žrelom pa kar 60 kg.

Skoda, da to ni res! Pa saj bi bili zadovoljni tudi z mnogo manjšo razliko. No, navsezadnje malo čebelarke latinščine nikomur ne škodi. Število raznih čebelarskih upov se s takimi vestmi prijetno pomnoži in tudi to ni brez pomena ...

A. B.

Čebelarstvo v Vzhodni Gotlandiji (1955). V švedski pokrajini Vzhodni Gotlandiji so izvedli anketo, ki naj bi osvetlila stanje švedskega čebelarstva. Da so izbrali prav to pokrajino, je vzrok v tem, da je čebelarstvo tam najbolj razvito, kakor tudi v tem, da se je pokazala kričeča potreba po oprahujočih žuželkah na celotnem področju (sadjarstvo). Poleg tega je uradna statistika, ki jo vodi SBR (Švedska zveza čebelarjev), precej pomanjkljiva, ker ne more zajeti manjših okrajev in čebelarjev, ki niso člani Zveze.

Anketirali so s sodelovanjem okrajev in njihovih sadjarskih organizacij ter seveda vseh čebelarjev, včlanjenih v SBR. Rezultati so bili objavljeni v Obergötlands Fröodlareförenings verkssamhetskberattelse (Nasveti za delo Vzhodnogotlandske sadjarske zveze) in so v kratkem sledeči:

Skupno so našeli 20.000 panjev. Od tega jih je pri organiziranih čebelarjih 14.000. Da dobimo nekoliko konkretnjši pojem o tem številu, je treba povedati, da je Vzhodna Gotlandija, ki leži južno od Stockholma, nekoliko manjša od Slovenije. Na eno čebelarstvo pride 8 panjev. Absolutno večino imajo čebelarji z 1—10 panji, 53 % celotnega števila zavzemajo mali čebelarji z 1—5 panji, četrtnina jih ima po 6—10, 15 % 11—20, samo 14 % 21—100 panjev. Kar se tiče geo-

grafske razporeditve teh krajev, so ugotovili, da je neugodna za gojitev oljnih rastlin in detelje, ki predstavlja važno gospodarsko panogo tega področja.

Nordijski čebelarški časopis (Nordisk bitidskrift) je list, ki ga skupno izdajajo norveški, švedski in danski čebelarji; pisan je v vseh treh jezikih. Pri njem sodelujejo vodilni strokovnjaki iz raznih dežel. Izhaja petkrat na leto. Tukaj podajamo pregled nekaterih člankov po podatkih, ki so bili objavljeni v marčni številki 1953 švedskega lista »Bitidningen« ter obravnavajo letnik 1952 in 1953. List razpravlja o mednarodnem stanju boja proti nosemavosti, ki zelo zanima švedske čebelarje. Danski vzrejevalec matič Ole Müller poroča o svojem delu. Uporablja Hedbergovo metodo, vendar jo je zelo izpopolnil. Rolf Lunder se ukvarja z oskrbovanjem čebel s cvetnim prahom in nadomestili, ki so jih preizkusili drugod po svetu. Bertil Hanstrom piše o neki kukavici, ki pomaga črncem najti gnezda divjih čebel. Za nagrado dobi del medu; zelo ji teknejo tudi ličinke in vosek. E. Villumstad poučuje čebelarje, kako morajo ravnati z medom. Erik Martimo povzema iz članka nemškega raziskovalca Lindauerja, kako prebije čebela dan. Clanki so opremljeni z nazornimi slikami. Razen navedenega je v listu še mnogo drugih zanimivosti.

Najboljši spomladanski pitanec. V splošnem porabimo spomladi za pitanje vsak med bodisi cvetlični, ajdov ali hojev. Celo mana je dobra, samo da čebelam ne primanjkuje vode. Ker s pomladanskim pitanjem ne začnemo pred sredo marca in ker jim pokladamo razredčen med, jim že s tem nudimo dovolj vode. Sicer jo pa ob ugodnem vremenu dobe tudi v naravi.

Omenil sem več vrst medu, samo enega sem namenoma izpustil. To je kostanjev med, ki je za spomladansko pitanje ravno najboljši. Marsikdo mi bo ugovarjal, češ saj še za ljudi ni dober, ko je tako grenak, tem manj bo za čebele. A kaj povzroča to njegovo značilno grenkobo? To je cvetni prah, ki ga je zelo veliko v njem.

Kostanjev med ima tako droben cvetni prah, da se prime čebele po vsem telesu, ko se smuče po cvetih in ga tako v panju nehote primeša medu. Od cvetnega prahu ima tudi med grenak okus. In ravno ta cvetni prah v medu je tisti čudež, ki pomaga čebelam spomladi do hitrega razvoja. Zato naj čebelarji, ki imajo doma ali vsaj v dosegljivi bližini to pašo, ne puste, da jim uide neizkoriščena. Ni treba zabavljati čez obilico cvetnega prahu in grenkobo medu. Kostanjev med in cvetni prah spravita čebelje družine na višek in jih pripravita za zadnjo, to je za ajdovo pašo. Ajdova paša pa je podlaga za zazimljenje močnih družin, torej takih družin, od katerih moremo spomladi pričakovati dobrega razvoja.

Zato naj vsak čebelar kostanjev med, če ga kaj pridelal, shrani za spomladansko pitanje in vesel bo uspeha, ki ga bo dosegel z njim.

Virmašan

Limonov grm kot dokaz, da povzročajo izven cvetno medenje na rastlinah ušice. Moj prijatelj Ljubljčan goji v svoji delovni sobi limonov grm; zgodaj spomladi je imel na vejah cved in sad. 19. marca, ko je bila narava še popolnoma pod snegom, mu je na vso moč medil. Medenje so povzročali kaparji, ki jih je bilo precej na grmu, čeprav jih je mnogo uničil; prilepljeni so bili na spodnjo stran listov in izločali so mano, ki je padala na tla pod listi. Kjer na listih ni bilo kaparjev, tam na tleh pod njimi tudi ni bilo sladkih kapljic. Temperatura v sobi je bila navadna, 6 insolaciji, ki jo pristaši »potenja« dreves zahtevajo, ni bilo govora, vendar so morale biti »vremenske razmere« v sobi za razvoj kaparjev ugodne.

Ali smemo iz takega primera sklepati, da bosta medili smreka in hoja?

S. Raič

Prestavljanje družin v nove panje. Dostikrat se primeri čebelarju, da mora v zgodnji pomladi prestaviti čebeljo družino v drug panj. Star izkušen čebelar nima skrbi, kako bo to opravil, pač pa začetnik in tem naj veljajo te vrstice.

Ako je zunaj vsaj 5 do 8 stopinj toplote, si pripravi prazen panj, daj vanj

nekaj na štedilniku segrelih opek, in sicer vsaj nekaj ur prej, kot boš predstavljal, da se panj pošteno segreje. Ko začneš z delom, potegni panj, ki ga nameravaš prestaviti, iz vrste, na njegovo mesto pa postavi nov panj in vzemi iz njega vloženo opeko. V star panj položi pod gnezdo lepenko ali papir, da bodo ostale čebele, ki bodo padle s satja, na njem. Sate jemlji nalahno iz panja in jih v istem redu postavlja v novi panj. Ko je to gotovo, omedi še morebitne čebele s sten panja na vloženi papir in jih potem stresi v novi panj. Tega zopet dobro odeni in zapri ter pusti pri miru. Ako si vse delo hitro in vestno opravil, ne bo prestavljanje prav nič škodovalo čebelam.

Virmašan

Kako velika je medna golša? V 7—8 številki SC sem bral med Malim kruhom, da medna golša čebele ni dosti večja od glave bučike. Osupnil sem nad to navedbo. Jaz je še nikdar nisem meril, domnevam pa, da mora biti precej večja. Morda je prazna tako velika, polna pa dosti večja. Le pogledajte čebelo, ki se vrne v jutranjih urah s paše. Ko sede na brado, takoj opazimo, da mora biti paša dobra, saj je čebelin zadek usločen in tako napet, da ga čebela vleče pri hoji po bradi za sabo. Ravno to pa nam pove, da je paša dobra. Če pritisneš nekoliko na zadek take čebele, bo dala pošteno kapljico medečine od sebe, mnogo več kakor 40 mg. (Koliko je to, ne vem, kajti moje čebele prinašajo nabrani med domov samo še v cekarjih.)

A. B.

Nenavaden pojav. Pred sobo v mojem sedanjem bivališču na Gorenjskem je velika odprta veranda. Ves dan se koplje v soncu, če je nebo jasno. V začetku avgusta so začele padati na tla verande posamezne čebele. Vse brez izjeme so padle na hrbet. Nekoliko trenutkov so obležale negibne, potem pa so se začele zelo naglo vrteti kakor vrtavke. Če sem taki čebeli pomolil prst, se ga je naglo oprijela, toda takoj nato je zopet padla na hrbet in se začela vrteti. Ko sem ji prst še drugič pomolil, se ga je znova

oprijela, nekaj časa krožila vsa zbegana na roki, potem pa živo odletela.

Takih čebel sem opazil najmanj kakih trideset in jih še opazujem. Zelo me zanima, kaj bi utegnilo biti vzrok temu pojavu. Nihče ne omenja kaj takega kot značilnost za kako čebeljo bolezen.

A. B.

Obisk iz Nemčije. Septembra mesca je obiskal našo Zvezo neki nemški znanstvenik biolog, ki se je zelo zanimal tudi za naše čebelarke razmere. Povedal je, da prepušča v Nemčiji državna oblast vso skrb za napredek čebelarstva ondodnim čebelarskim organizacijam, ki jih vodi Državna zveza čebelarskih društev. Od države ne dobivajo nikakih podpor, pač pa sladkor za krmljenje čebel po znižani ceni 96 Pf. za kilogram. **Sladkor je čist, ni denaturiran.**

Zadnja leta se lastniki sadovnjakov zelo zavzemajo za dovoz čebel v njihove plantaže med cvetenjem sadnega drevja. Od panja plačujejo po 6 Mk, čebelarji pa so sklenili, da je to premalo, in zahtevajo 12 Mk od panja.

Letak št. 1 o zazimovanju čebeljih družin je izdal odbor za čebelarstvo pri GZZ s sodelovanjem Kmetijskega inštituta Slovenije (sestavil inž. Jože Rihar).

Slovenščina v letaku res ne dela čast Kmetijskemu inštitutu. Sestavljalec letaka je v čebelarskem izrazoslovju in sploh jezikovno slabo podkovan. Piše o **poprvcih**, namesto o drugih, tretjevcih, o **tihem preleganju** (ali imamo tudi glasnega?), o družinah, ki še **zadržujejo** trote (jih še niso odgnale). Čebele **vzimuje**, namesto zazimuje, sate **vstavlja** v panje, namesto dodaja panjem. Govori o **zoženi družini**, namesto o zoženem plodišču. Njegove čebele **klajo prevzemajo**, namesto jemljejo. Čebele **dokrmu**je, namesto da jim spopolnjuje zimsko zalogo.

Čudno se bere, ko piše o **brezizletni dobi** čebel, in da je za **zimovanje** (prav prezimovanje) neprečiščen sladkor manj primeren.

Pisec **dokrmu**je družine in piše o **izletalnic** namesto o žrelu, o **prezimitvi**

namesto o prezimljenju, o **zaščitenih** družinah namesto o zavarovanih itd., itd.

Tudi v strokovnem pogledu bi želeli več točnosti. Pisec pravi, da moramo pred zimo iz plodišča odstraniti vse bele, še nikdar zaležene sate. Če so krajni sati taki, jih kar brez skrbi lahko v panju pustimo.

Raztopina sladkorja v razmerju 1 liter vode na 2 kg sladkorja je pregosta; začne rada kristalizirati. Najprimernejša je, če damo na 1 kg sladkorja 6 dcl ali kvečjemu 7 dcl vode. Zakaj bi sladkorja ne smeli kuhati, kakor pravi inž. R., mi je nerazumljivo. Če je denaturiran, je to celo dobro, saj ga s tem še bolj očistimo.

Čebelnjak in panji morajo biti nameščeni tako, da lahko pozimi čez dan nanje sije sonce, priporoča pisec. Na to moramo misliti že pri gradnji čebelnjaka, ne pa šele pri zazimovanju panjev.

Inž. R. svetuje, naj čebelnjak, ki je izpostavljen vetrovom, zavarujemo pred **severnikom** (!) in burjo tako, da napravimo plot ali zasadimo živo mejo. Pa bo morala biti precej visoka ta živa meja, da bo kaj zalegla...

Za zimsko odejo priporoča slamnice, kar je v redu. Ni pa prav, da na drugem mestu svari pred uporabo slame za paž, ker vleče nase (prav: nateguje) vlago. Za paženje priporoča tudi porozne plošče iz lesonita. Te bi zelo rad poznal. Običajno je lesonit zelo gost. A. B.

Pozor pri letošnjem zazimovanju panjev! Mnogo panjev je bilo letos na hojevi paši. V tej paši panji radi oslabe. Na koncu paše je v njih večinoma sama stara, izrabljena žival. V normalnih letih si panji v ajdovi paši kolikor toliko opomorejo, tako da si izpodrede mlade čebele. Letos pa s tem ni bilo nič, ker je bila ajda zelo pozno sejana in je cvetela večinoma šele septembra mesca. Takrat pa ne med, ker je že prehladno.

Marsikak čebelar je jeseni panje ojačal s čebelami iz drugih panjev. Če je imel v svojih po večini hojev med, ki ga ni mogel zamenjati s sladkorjem, bi bilo boljše, da bi čebel ne dodajal. Taki panji so potem vso zimo nemirni. Skoraj vsi postanejo grizavi.

Če smo pa panjem lahko dali 4–5 kg sladkorja, se nam grize ni bati. Le zelo dolga in huda zima bi tudi takim panjem kolikor toliko škodovala. A. B.

Letošnja hoja je bila zelo muhasta, boljše rečeno, vreme je bilo muhasto. Pod Krimom je začela mediti okoli sredine junija, medila pa je do sredine avgusta tako trdovratno, kot le redkokdaj. Ni je mogel ugnati noben pohleven dež, pa tudi nobena ploha. Ze drugi ali tretji dan po dežju so se pojavile sladke kapljice po listju pod hojami in čebele so se zopet usule v hrib. Da letos ni bilo toliko deževnih dni, bi bila medena žetev rekordna, kakor že dolgo ne. Hoja pa je pokazala letos še drugo muhavost: zopet je bilo medenje krajevno različno vse od Velikih Lašč pa do Logaško-cerkniške planote, ponekod obilno, ponekod pičlo, ali pa ga sploh ni bilo. Na Pohorju je hoja medila samo teden dni. Kaka škoda, da nimamo o vsem tem podrobnejših poročil. Glas vpijočega v puščavi je ostal moj poziv čebelarjem v 51. letniku Slovenskega čebelarja, da naj priobčijo svoja opazovanja in izkušnje ter pomagajo pri reševanju skrivnosti, v katere je še vedno zavito medenje iglavcev. Ta poziv velja sedaj še posebno nastajajočemu kmetijskemu znanstvenemu zavodu. Hic Rhodus!

S. R.

Nikar tik pred prevozom ne točite! Če imaš čebele kje daleč na paši, morda celo stotine kilometrov od doma in moraš pred povratkom točiti, ne stori tega na dan prevoza, ampak vsaj en dan, še bolje dva dni prej. Ometanje čebel in vračanje mokrih iztočenih satov čebele precej razburi, tako da nastane v panjih večja toplota, kakor je sicer. Med prevozom se toplota poveča in, če je še zrak vroč, je večja nevarnost, da se čebele zaduše, kakor pri panjih, ki jih nismo točili. Prav tako ne smemo tik pred prevozom krmiti. Nesreče pri prevozih niso redke. Tudi letos so imeli nekateri čebelarji veliko smolo, če se sme tako reči. Mnogokrat so temu sami krivi, ker se ne ravnaajo po dobrih nasvetih. A. B.

NAŠ TAJNIK — SEDEMDESETLETNIK

»Sem fantič z zelenega Štajerja...«

V Moškanjcih blizu Ptuja v veseli Lükariji, tam v osrčju nepreglednih ajdovih pasišč, se je rodil kmetiškemu

posestniku pred 70 leti naš Franček. Brezskrbna otroška leta so mu potekala na ljubljeni domačiji prav tako kakor drugim kmetiškim otrokom: pasel je živino, se zanimal za vse živo v naravi, pomagal pri domačih opravilih itd. Nekoč je našel na podu okoli 20 praznih košev in pogruntal, da so to odsluženi čebelji panji. Pri hiši so imeli čebele, še preden je Franček prikobacal na svet. Kot dvanajstletni pobič pa je začel sam čebelariti. Zahajal je k sosеду-želarju,

gledal in se učil, pa tudi z rokami poprijel, če je bilo treba. Za njegov trud ga je sosed razveselil z lepim rojem. Toda veselje je trajalo samo do prve zime. Zaradi slabe ajdove paše čebele niso nabrale dovolj medu in tako je družinica žalostno končala. S tem je bilo končano tudi prvo poglavje Frančkovega čebelarjenja. Kdo pa je tedaj v letu 1897 že krmil čebele s sladkorjem, posebno v krajih, prebogatih ajdovca?

Solo je obiskoval Franček najprej doma, potem pa še v Mariboru. Izučil se je mizarstva, a se mu ni posvetil. Po končanih izpitih in opravljenih vojaških dolžnostih se je znašel v železniški službi, kjer je ostal dolga leta, do upokojitve.

Kot železniški uradnik je po 33 letih začel zopet čebelariti, tokrat pa že v modernih panjih. Svoje AZ-panje je prepeljal v družbi še dveh čebelarjev na razne paše skoraj po vsej Jugoslaviji. Tako je stalno vozil na akacijo v okolico Subotice, pogosto pa tudi na čišljak v Srem, na hojo in travnike v hladni Gorski kotor, na žepek v kršno Liko, na polaj na močvirno Lonjsko polje, na žajbelj v sosednjo Istro itd. Kdo bi naštel vsa številna pasišča, ki jih je obiskoval leto za letom.

Kljub neprestanemu prevažanju ni imel nikoli kakih posebnih nesreč pri čebelah, niti tedaj ne, ko jih je vozil na otok Hvar in so bile »muhe« zaprte v panjih celih devet dni. To svojo edinstveno potovanje je lepo opisal v Slovenskem čebelarju leta 1949. Razen tega je napisal še več drugih zanimivih člankov. Da pa nobeno pravilo ni brez izjeme, dokazuje dejstvo, da se mu je letos med prevozom iz Srema v Ljubljano zadušilo več družin.

Našega jubilaranta lahko prištevamo med prve prevaževalce na daljše proge. Njemu in še nekaterim drugim železničarjem se moramo zahvaliti za vsa številna pasišča v sosednjih republikah, ki jih danes bolj ali manj uspešno izkoriščamo.

Nesebičen, kakor je vedno bil, je hotel zajeti v čebelarke vrste čim več svojih tovarišev železničarjev. Z njimi je osnoval Železničarsko čebelarstvo zadrugo v Ljubljani in ji tajnikoval od njenega začetka (1952) do njene spojitve s Čebelarstvom po vojni. Na njegovo pobudo se je Železničarska čebelarstvo zadruga udeležila leta 1954 vseslovenske čebelarke razstave v Beogradu. Tja je odpeljal kar cel vagon razstavnega blaga in dosegel prvo nagrado. Izložba Slovenskega čebelarkega društva je bila na tej razstavi mnogo skromnejša.

Po združitvi Železničarske čebelarke zadruge s Čebelarstvom je bil Franček izvoljen v upravni odbor, kjer je deloval kot vodja mizarske delavnice, kasneje kot upravnik oziroma predsednik in končno kot tajnik. Po dvoletnem predsedstvu je bil lani zopet izvoljen v odbor Zveze. Pri njej še danes opravlja v splošno zadovoljstvo tajniške posle.

Vse svoje življenje je bil naš Franček zaveden Slovenec, kremenit značaj, požrtvovalen in nesebičen tovariš. Kot takega ga pozna obširen krog čebelarjev ne samo v Sloveniji, temveč tudi v drugih republikah.

Našemu jubilarantu, ki je slavil 21. novembra 1955 svojo 70-letnico rojstva in mimogrede tudi 25-letnico čebelarjenja, želimo njegovi prijatelji, da bi zdrav in zadovoljen še dolgo pasel svoje ljubljene čebelice. Člani Čebelarkega društva pa se radujemo, da vidimo v svojih vrstah še vedno tako aktivnega zaslužnega tajnika — Frančka Cvetka.

R

POROČILO

o IV. rednem občnem zboru
Zveze čebelarkega društva za Slovenijo

Po tajniškem poročilu je tovariš **Jel-
nikar** prikazal bilanco:

Aktiva

osnovna sredstva	11.525 din
denarna sredstva	1.472 din
surovine in material	1.158 din
aktivne časovne razmejitve	89 din
kupci in ostale terjatve	17.599 din
Skupaj	31.624 din

Pasiva

sklad osnovnih sredstev	11.526 din
razni skladi	18.280 din
pasivne časovne razmejitve	25 din
dobavitelji in ostale obvez- nosti	1.795 din
Skupaj	31.624 din

Pregled dobička in izgube 31. dec. 1954

a) iz likvidacije gospodarskih dejavnosti	
negativne razlike	54.089.770 din
pozitivne razlike	19.975.650 din
Izguba z likvidacije	14.114.120 din

b) Iz poslovanja 1954:

Razhodki

1. Slov. čebelar, izguba	154.069
2. Avtom. prevozi, popravila	554.518
3. Čebel. šola	389.132
4. Opaz. postaje	58.790
5. Plače delavcem in uslužbencem	726.594
6. Soc. zavarov.	326.878
7. Stroški organ.	2.910.059 din
Skupaj	17.024.179 din

Izredni razhodki 248.885 din

Razhodki izgube skupaj 17.273.064 din

Dohodki 4.556.044 din

Čista izguba skupaj 12.737.020 din

Nato je tovariš **Rojec** prebral referat: Ob 10-letnici dela za razvoj slovenskega čebelarstva (objavljen v skrajšani obliki v 5./6. št. Sl. Č.).

Nadalje je **tov. Mihelič** kot predsednik nadzornega odbora podal svoje poročilo, v katerem se je pohvalno izrazil o delu odbora, še posebej o delu predsednika **tov. Majcna**. Zato je predložil, da dá občni zbor vsemu upravnemu odboru razrešnico.

S tem so bila poročila izčrpana in **tov. Majcen** je pozval verifikacijsko in kandidacijsko komisijo, da začneta z delom.

V imenu MLO je pozdravil občini zbor inž. Segar ter mu želel veliko uspeha. »Upam,« je dejal, »da boste iz svoje sredine izbrali upravni odbor, ki bo znal pravilno usmerjati slovenske čebelarje in braniti ugled in ponos organizacije, ki stoji na čelu slovenskega čebelarstva že desetletja.«

Za njim se je prijavil k besedi **tov. Globokar** in dejal: Dovolite mi, da v imenu GZZ pozdravim občini zbor z željo, da bi vsi čebelarji prišli čimprej do spoznanja, da združeno gospodarstvo združuje na vasi vse panoge kmetijstva. Kmetijsko združništvo prej res ni uživalo takega ugleda, kot ga je zaslužilo. Danes pa čedalje močneje posega v našo gospodarsko politiko. Nujno je, da se v okviru združništva reši tudi čebelarstvo vprašanje. Čebelarstvo ni šport, ampak izrazi kmetijska panoga. Je enak partner drugim kmetijskim panogam. Zato ga pospešujemo, a ga s tem ne mislimo monopolizirati. Če hočemo doseči uspeh, moramo sodelovati z vsemi, ki so si zastavili iste naloge. Ni prav, če kdo misli, da bi bilo treba ZCD likvidirati; GZZ je že dokazala, da tako ne misli. Saj ji je izplačala iz svojih sredstev po nalogu tov. Avblja in tov. Kraigherja podporo, sladkor pa ji je bil dodeljen po posredovanju našega predsednika. Kar se tiče veterinarske zaščite, naš predsednik ni nikdar odrekal, ko so bila ZCD potrebna finančna sredstva. Želim, da bi vladala sloga v čebelarstvih vrstah tudi na terenu, kajti le tako bomo dosegli uspehe, kot so jih drugod že dosegli.

Tov. Majcen se je obema zahvalil.

Tov. Janžekovič: Glede sodelovanja med nami in člani KZ pripominjam, da občutimo na terenu ravno nasprotno. Pri nas v Ptujju se postavlja ta stvar tako, da smo lahko ali samo člani OZZ ali samo člani ČD. Mi smo za sodelovanje, vendar so pri nas huda trenja. Zato prosim tov. Globokarja, da opozori organe pri OZZ v Ptujju, da njih postopek ni niti zaželen niti pravičen. Če bodo še naprej tako trdovratni, ne bomo prišli nikoli do sodelovanja.

Tov. Globokar: GZZ ni proti nobeni organizaciji in tudi nima pravice, da bi

proti komurkoli rovarila. Od nas ni bilo izdano nobeno navodilo, da ne bi smel biti pri OZZ, kdor je član ČD.

Tov. Geč: V resnici so dejstva drugačna. Smo kmetje in člani KZ. Bil sem pri tajniku OZZ, a ta me je napadel, ker sem branil interese ČD. Ker sem kot član KZ živinorejec, sem lahko v odseku za živinorejo in kot sadjar v odseku za sadjarstvo, kot čebelar pa v čebelarstvem odseku ne smem biti, ker sem član ČD. Tajnik OZZ je šel od čebelarja do čebelarja in jim dajal v podpis izjave, ki so se glasile nekako takole: Podpisani izjavljam, da bom član odseka za čebelarstvo pri OZZ in da kot čebelar ne bom sodeloval pri nobenem drugem društvu. Nekaj čebelarjev je zaradi te izjave izstopilo iz ČD, drugi so mu ostali zvesti. Povedal sem to v Ljubljani, pa mi je bilo rečeno, da se kaj takega ne dogaja nikjer drugje v Sloveniji, ampak samo v Ptujju in v Središču. Vsa stvar je šla celo tako daleč, da so pozvali predsednika ČD v Ptujju na notranjo upravo in ga pestili zaradi obnega zbora ČD, češ da ni bil pravilno sklican.

Tov. Majcen: S tov. Avbljem sem osebno govoril o teh stvareh, prav pa je, da sliši to iz vaših ust tudi tov. Globokar. Upam, da bo poskrbel pri GZZ za take direktive, ki bodo skušale odpraviti nezdrave razmere v Ptujju. Nekateri hočejo zavirati naše delo, a tega ne moremo trpeti. Kot svobodni državljani smo lahko člani katerekoli gospodarske organizacije.

Tov. Kavčič: Pred 14 dnevi je bil pri GZZ v Ljubljani sestanek čebelarstvenega odseka. Našemu zastopniku je bilo rečeno, da bo treba naziv »društvo« spremeniti, če bomo hoteli postati člani čebelarstvenega odseka.

Tov. Globokar: Tako ni bilo mišljeno; bilo je napačno preneseno.

Tov. Lampe in tov. Belec izjavljata, da je pri njih (Kranj, Ljutomer) sodelovanje iskreno in zato tudi uspešno. Tov. Belec je podčrtal važnost čebelarstva za druge, ki smo jo že imeli, a nam je sedaj ne dovolijo znova ustanoviti. Apeliral je na zastopnika GZZ, da te stvari razčisti. Če imajo ribiči in duhovniki lahko svoje

zadruga, potem so pač tudi slovenski čebelarji upravičeni, da jo imajo, saj opravljajo važno poslanstvo in jim je vir dohodkov nujno potreben.

Nadalje se je zavzel za Slov. čebelarja, ki orje ledino že 57 let, ima svojo tradicijo in je napravil ogromno za dvig slovenskega čebelarstva. Ostati mora še naprej glasilo naše organizacije. Našim članom je potreben ne samo zaradi tega, da jih strokovno dviga, ampak tudi zato, da jih organizacijsko povezuje.

Novo čebelarsko knjigo naj izda naša Zveza, društva pa naj zberejo naročila. Knjigo že težko pričakujemo, zato bomo vsi propagatorji zanj.

Proračun bo pokazal, da bo v l. 1956 več izdatkov kot dohodkov. Ker Zveza ne bo imela zadostnih finančnih sredstev, jih bomo morali nekje najti. Če ne bo šlo drugače, bomo morali doprinesti tudi žrtve. Prispevek Zvezi 5 din na člana je premajhen. Treba ga bo zvišati vsaj na 10 din. Nekatera društva so iznajdljiva in si znajo pomagati s tombolami, srečolovi itd. Naj pri teh izrednih dohodkih mislijo tudi na Zvezo.

Tov. Globokar: Vem, da je 80 % čebelarjev še neorganiziranih. Tako vsaj pravijo situacijska poročila. To naj bi imeli pred očmi i GZZ i ZCD. Ni se jima treba puliti za članstvo. Če vsaka samo četrtino teh pridobi, bosta obe dovolj močni. Glede zadruga, ki jo hoče imeti ZCD, naj omenim, da so specialne kmetijske zadruga v Sloveniji nezaželene. Vsa kmetijska dejavnost naj se izživlja pod skupnim vodstvom. Saj niti hmeljarska zadruga, ki bi bila morda bolj potrebna, ne obstoji več. Glede Slovenskega čebelarskega GZZ predlagala, naj bi se pocenil. To pa bi bilo mogoče samo tako, da bi ga izdajala »Kmečka knjiga«. »Kmečka knjiga« je ustanova, ki jo podpira GZZ iz svojega proračuna. Zato tudi lahko subvencionira pasivne strokovne liste. Če bi se to zgodilo, bi se moral seveda tudi uredniški odbor prenesti tja. Slovenski čebelar pa bi lahko zaradi tega še vedno ostal glasilo Zveze. Pri GZZ rešujemo čebelarska vprašanja, ker smo za to pooblašteni. Mi smo voljeni

organi. Naših odsekov ne bomo pustili razbijati.

Tov. Močnik: Ne verjamem, da je 80 % čebelarjev neorganiziranih. Treba je posvetiti več pozornosti zbiranju statističnih podatkov. Vsako društvo bi moralo imeti natančno evidenco čebelarjev, ne samo organiziranih, temveč tudi neorganiziranih. Ta nam bo potrebna zlasti tedaj, če bi se pojavila kaka čebelja bolezen. Vedno je večja verjetnost, da se pojavi bolezen pri nečlanih kakor pri članih. Treba je popisati, koliko panjev je bilo zazimljenih in koliko jih je prezimilo. Važna je tudi statistika članstva po poklicih. Večina čebelarjev pri nas ni kmetov. V Mariboru je n. pr. takih le 33 %, medtem ko jih pripada drugim poklicem 67 %. Podobno bo najbrž tudi drugod.

Delegat iz Šoštanja je prosil pojasnila, kakšna je razlika, če je čebelar član ČD ali OZZ.

Tov. Majcen: Naša naloga je, da zajamemo vse čebelarje, tudi nekmete. KZ imajo preozka teritorialna območja, da bi mogle to storiti. Samo zaradi nekaj oseb, ki spadajo v kako tako področje, se dostikrat niti ne izplača vzdrževati čebelarskega odseka. Naša društva imajo širši obseg in združujejo čebelarje ne glede na njih poklicno pripadnost.

Tov. Globokar: Večja področja zajemajo pri nas pododbori. Zato tudi vse KZ ne bodo imele svojih čebelarskih odsekov.

Tov. Raič: Meni se zdi neumestno govoriti: toliko je čebelarjev kmetov, toliko nekmetov. Glavno je, da čebelarimo. Posnemajmo čebelo! Ona nič ne sprašuje, ali naj gre opravevat drevo člana ZCD ali GZZ, ampak leti brez izbire na vse, kar cvete. Če se je naša organizacija v preteklosti sijajno obnesla, zakaj naj bi sedaj ne bila več dobra. Po vsej državi so samostojne čebelarske organizacije podobno urejene kakor pri nas. Vse, kar pravi tov. Globokar, vodi v dvotirnost, v njej pa ne vidim pravega napredka. Premalo tudi poudarjamo pomen čebelarstva. V Sloveniji je znašala vred-

nost sadja, ki so ga leta 1954 pridelali sadjarji, do ene milijarde dinarjev. To je večinoma zasluga naših čebel, ki so oprabile cvetove. Če so torej čebele skupnosti toliko koristile, je njena dolžnost, da čebelarstvo organizacijo podpre in se ji tako oddolži.

Tov. Slander: Tudi jaz sem dobil vtis, da prehajamo na dvotirni sistem. Na eni strani slišimo glasove o prijateljskem sodelovanju, na drugi so pa nasprotja kar najbolj ostra. Tov. Globokar ni razložil, kaj spada v delokrog naše Zveze in kaj je naloga GZZ. Zdi se mi, da so vmes osebna trenja, kar je vsega obsojanja vredno. Želim, da se v naši metropoli te stvari razčistijo, potem bo tudi na deželi lepb teklo. Po mojem mnenju je v glavnem poklicana ZCD, da pospešuje čebelarstvo.

Tov. Štefancioza: Jaz sem za skupno delo. V Ptujju so zgrabili preostro. Saj so od naših družin celo zahtevali, da izročijo svoje štampiljke. V Ljutomeru rešujejo probleme lepo složno, zakaj jih ne bi še drugi. Pri nas so tri šibke KZ. Ena ima 8 čebelarjev, druga 5, tretja 2. Ker bi bilo delo v teh zadrukah pri tako majhnem številu članov nemogoče, smo ustanovili širši čebelarski odsek. Jaz sem njegov predsednik. Na občnem zboru je bilo določenih 50.000 din za čebelarstvo. Večina čebelarjev, ki pripadajo temu odseku, je včlanjena tudi pri čebelarskem društvu. Pri nas ni nikakih nasprotij. Delamo skupno in smo veseli vsakega uspeha, ki ga doseže ta ali ona organizacija.

Po končani debati je dal **tov. Majcen** na glasovanje predlog tov. Miheliča, da naj občni zbor odobri upravnemu odboru razrešnico. Delegati so ga soglasno sprejeli. Tudi letni zaključek je bil soglasno sprejet.

Tov. Raič je nato prečital predlog novih pravil. Ker so se vsi delegati s predlogom strinjali, so bila nova pravila potrjena.

Tov. Mikec je ugotovil, da je na občnem zboru zastopanih 31 društev in da je torej občni zbor sklepčen.

Iz formalnih razlogov je dal **tov. Majcen** po tej ugotovitvi še enkrat vse predloge

na glasovanje. Vsi so bili zopet soglasno sprejeti.

Nato je **tov. Cvetko** prebral delovni načrt za prihodnje leto. Po kratki debati je bil odobren.

Med tem je kandidacijska komisija končala svoje delo in v njenem imenu je **tov. Resman** prebral predlog za novi odbor. Za častnega predsednika naj bi bil izvoljen naš starosta Avgust Bukovec. Predsednik Zveze naj bi bil **tov. Raič**, v ožji odbor naj bi prišli tovariši: Avšič, Cvetko, Kopitar, Kovič, Mihelič, Robida, Rojce, Verbič in Žitnik; v širši odbor pa: Belec, Benko, Bizjak, dr. Bratina, Golob, Geč, Gorkič, Gradišar, Marolt, Mikec, Močnik, Resman, Slander in Žunko. V nadzorni odbor naj bi bili izvoljeni: Lampe, Peterca in Majcen. Ker je sedanji predsednik preveč zaposlen, ga je komisija izpustila in mu dala mesto v nadzornem odboru.

Občni zbor je sklenil, da glasuje za celotno listo hkrati.

Z dviganjem rok je bila lista soglasno potrjena. **Tov. Mihelič** je bil mnenja, da je treba tov. Bukovcu sporočiti njegovo izvolitev za častnega člana brzojavno na Brione, kjer se zdravi. Predlog je bil z burnim odobravanjem sprejet. **Tov. Majcen** je predložil za delegate na skupščini Saveza tovariše: Miheliča, Raiča in Rojca, s čimer se je občni zbor strinjal.

Ker pritožb ni bilo, so prišli na vrsto predlogi društev. Glede članarine je bilo soglasno sklenjeno, da naj bo 15 din za člana.

Glede Slov. čebelarja je predlagal **tov. Mihelič**, da naj bo skupno glasilo vseh čebelarjev. Uredniški odbor lahko sestoji iz naših članov in članov GZZ. Občni zbor je odločil, da mora ostati glasilo v rokah Zveze, vendar se ni protivil temu, da se poveže z GZZ.

O novi čebelarski knjigi se je razvila krajša debata, nakar je bilo sklenjeno, da jo izda ZCD z dodatkom, da jo dobijo člani KZ po isti ceni kot člani ZCD, GZZ pa naj bi prispevala k izdaji knjige primeren znesek.

Delegati so nato še na kratko razpravljali o tečajih za izvedence, o čebeljih boleznih, o pravilniku za prevažanje na

pašo, o denaturiranju sladkorja, o opazovalnih postajah in o plemenilni postaji v Kamniški Bistrici.

Po končani debati je Stefancioza predlagal, da pošljemo z našega uspelega občnega zbora pozdravni brzojavki tov. maršalu Titu in tov. Krajgheerju, kar so vsi zborovalci sprejeli z dolgotrajnim odobravanjem.

Končno je **tov. Raič** pozval vse člane, da se do zadnjega naroče na naš list. Izjavil je, da bo kot novi predsednik storil vse, kar je v njegovi moči, da pride do sodelovanja z GZZ. Pazil pa bo, da pri tem ne bo okrnjena naša organizacija.

Ob 14. uri je tov. Slander zaključil občni zbor.

DOPISI

POUČNO-ZABAVNA PRIREDITEV DOLENJSKIH ČEBELARJEV

Kadar hoja medečino cedi,
se čebelar lahko v hotelu gosti!

Na pobudo Čebelarskega društva v Stični in Čebelarske družine v Velikih Laščah je bil v nedeljo 28. avgusta 1955 v hotelu na Ortneku čebelarski shod, ki so se ga udeležili čebelarji ribniškega, velikolaškega, dobrepoljskega in stiškega okrožja. Že v jutranjih urah je prihitelo v idilično ortneško dolino, ki leži med Ribnico in Velikimi Laščami, nad 80 vnetih članov Janševе bratovščine, in to peš, z vlakom in drugimi vozili. Pohvalno je treba omeniti, da je bilo med to pestro množico fantov in mož tudi precej žena in deklet, ki so bile vse željne pouka v čebelarstvu, pa tudi najbrž hotelskih dobrot, veselja in zabave.

Ker je v krajih, od koder so prihiteli dragi gosti, letos medila hoja, je bilo med čebelarji kar najboljše razpoloženje in je razgovor tekel ves čas samo o hoji, točenju in o količinah medu, ki jih je kdo pridelal. Vsakdo je vedel povedati nešteto zanimivosti in ob tej priliki so se razpršile tudi mnoge ne-

umne bajke o čudežnih poplavah medu po raznih gozdovih ribniške in velikolaške doline. Te govornice so nevedneži prej razpihovali v gorostasne vesti, da nekje v robarskem kotu kar curlja od hoj, da v Veliki gori čebelarji postavljajo posode kar pod drevesa in vsak dan namolzejo poljubne količine sladke medečine, da v Dobrepolju čebele celo v deževnih dneh vlačijo domov cele kile medu itd. itd.

No, in plod vseh teh razgovorov med čebelarji je bila ugotovitev, da je hoja ponekod dobro medila, drugod slabše, da pa ni bilo nikjer takih bajnih pridelkov, kot jih je prej slikala in razpihovala ljudska govornica in domišljija.

Ob 9. uri dopoldne so se zbrali razigrani gosti v hotelski dvorani in po pozdravnem nagovoru predsednika, tovariša Marolta, je pričel s predavanjem urednik Slovenskega čebelarja tovariš Vlado Rojec. V poljudno-znanstvenem govoru je obrazložil poslušalcem naloge in opravila čebel v raznih dobah njihovega življenja ter nas poučil, kako je treba razširiti gnezdo v panju, da prisiliš matico k intenzivnejšemu zaleganju, zlasti jeseni, ko je treba vzgojiti čim več mladice za spomladansko delo. Zanimivo je govornik orisal delo pašnih čebel in tudi povedal, koliko medu porabi čebela pri izletih na pašo za svoje fizično delo. Iz poglavja o zazimljenju čebel je govornik osredotočil svoje misli na primerno množino hrane, ki jo rabi družina čez zimo, na dobre matice, ureditev zimskega gnezda in na prezimovanje v mediščih.

Mnoge misli in ugotovitve tovariša govornika so bile za večino čebelarjev docela nove in nepoznane, zato so ga poslušali z velikim zanimanjem in mu ob koncu dali priznanje z dolgotrajnim ploskanjem.

Za lepa izvajanja se je tovarišu Rojcu zahvalil tovariš Marolt in v razigrano dobri volji napovedal drugi del programa: telesne užitke, zabavo in veselje!

Vsi gosti so najprej odšli k slavnostnemu kosilu, ker so bili zaradi dolge poti in vročine telesno že precej izčrpani. Ker upravlja hotel Ortnek neko

vojvodinsko podjetje, so bile na jedilniku tudi jedi iz južnih krajev, ki vsebujejo mnogo paprike, paradižnika in drugih začimb. Ob tej priliki so si mnogi kmečki očanci privoščili. — prvič v življenju — tudi sloveče džuveče, jed, ki je sestavljena iz mesa in razne povrtine ter je zelo dobrega vonja in okusa. Turška beseda »džuveče« je mnogim kmalu izpadla iz spomina in v popoldanskih urah se je vsakdo hvalil, da je jedel »čuječe«. Pod tem imenom najbrž čudežna jed sedaj slovi po naših vaseh in čebelarjskih družinah. Kosilo je bilo hotelsko, cena pa ne pretirana, saj ni preseglo niti vrednosti enega kilograma medu. Pijačo si je seveda vsakdo privoščil po okusu in zmogljivosti. Pohvalno moram omeniti, da niti boljše polovice niso preveč ovirale in omejevale v užitek slabših polovic, ko so prišle na vrsto tekoče zadeve: borba s sokovi in duhovi vinske trte...

V popoldanskih urah je prišlo na slavnostni prostor še nekaj čebelarjev, ki so bili dopoldne zadržani. Okrog majhnih mizic so se formirale skupine, ki so neutrudno reševale čebelarjske probleme: pašne razmere, čistočo pasme, vrednost matic in še sto drugih zadev modernega čebelarstva.

Med drage tovariše in znance je prihitel tudi navdušeni lovec in čebelar, naš stari znanec ata z Močil. Ze zgodaj zjutraj je bil odšel s puško na rami v domačo koruzo, da bi zalezal divjega prašiča, ki dela tam občutno škodo in uživa sadove trdih rok. Čakal je in čakal vse dopoldne, a ker s prašičem ni bil dogovorjen za sestanek, seveda mrcina ni prišla na izpregled in je gotovo tedaj pustošila krompir in koruzo v kakem drugem lovskem revirju.

V popoldanskih urah pa je ata vrgel puško v koruzo, pokazal prašiču figo ter odšel hladit jezo in nejevoljo med drugo, jagrom podobno bratovščino — med čebelarje. Nesrečnega lovca smo sprejeli z lovsko himno: »Jager pa jaga« in, ker si ni mogel privoščiti pečenke divjega prašiča, smo mu postregli s stegnom kostruna. To ga je spravilo zopet

v dobro voljo, da je pozabil svojo lovsko smolo in priznal izrek ljudske modrosti, da »je jaga spredaj in zadaj naga!«

Poleg ata z Močil pa je vsekakor treba prikazati še nekaj portretov znanih naših muhastih pastirjev, ki so obilo pripomogli k uspehom prireditve, a tudi k solidnemu praznjenju hotelskih litrov in sodov.

Tone iz Lašč je vsekakor tak zaslužen mož. Saj je neutrudno skrbel, da pri drugih niso zavladali dolgčas, žalost in domotožje. Kot spretni baletni mojster je švigal med mizami, navduševal, bodril in nudil »prvo pomoč« kjerkoli je bilo potrebno. Večkrat je res malo pokvantal, a ker se je izražal v pristnem narodnem slogu, take ježaste domislvice niso zbadale, ampak le vzbujale dobrohotni nasmeh in hilitanje celo pri nežnem spolu.

Seveda je neutrudno priganjal tudi k plesu, da bi se veselica kar najbolj razgibala. Za dober zgled je večkrat sam popeljal kako vrtavko na »oder življenja«. Ker je bil oder iz tankih desk in so bile deske položene preko potoka, Tone pa je precej trebušniških dimenzij, se je končno zbal za svojo varnost in je resignirano opustil vse nadaljnje baletske in akrobatske točke.

Strt od zemeljskih bojev in težav, je Tone na večer omagal, se ganljivo poslovil od muhaste bratovščine in v lahni barčici odjadral proti ljubljeni domovini.

No in naš predsednik, ki uravnava promet po železni cesti, je bil tudi ves čas razpoložen in v mladostni obraz lepo vinkordeče nadahnjen. Fruškogorski bisser, ki ga je rodila trta nekje v Sremu, mu je vlival vedno novih moči. Duhovite misli, šale in dovtype pa mu je iz spoštljive razdalje navdihovala mlada matica, ki prileti na vsako našo prireditev in je vedno nasmejana in medenodobre volje.

Duša in pogonska sila vse prireditve pa je bil tudi tokrat naš stari znanec Lojze z Močil. V novih čevljih, kot se za

tako slavnost spodobi, je neutrudno švignjal med mizami, sprejemal goste, pomagal strežnemu osebju ter opravljal še sto in sto drugih drobnih del. Prijazen, vedno dobre volje in skrajno uslužen, je bil deležen vse pohvale od domačinov in gostov in vsi so mu rade volje priznavali zasluge, da je prireditev tako lepo in srečno uspela. Žal, da je tudi njega zvečer zadela huda nesreča. Prav v srce ga je pičila mlada čebelica. Z vinskih obkladki smo mu morali zdraviti rane in tešiti ljubezni bolečine.

Nadalje ne smemo v skupini Janševih častilcev prezreti dobrodušnega čebelarja Drobniča iz Dobrepolja. Mož je dočkal že skoraj dvakratno Janševo starost, a po srcu je še vedno mlad in poskočen ter dober kot najfinejši hojev med. Kamor je prisedel, sta zavladata smeh in dobra volja; povsod je bil šaljivi mož sprejet z zadovoljstvom in odprtimi rokami. Pa tudi pri »medečini«
možakar ni skoparil, ampak je z dobrotno roko postregel vsakomur, kdor se je ustaval pri njegovi gostoljubni mizi.

Z njim bi lahko primerjali tovariša Pečnika iz Rašice, ki ima vzorno urejeno čebelarstvo. To vam je velik kavalir, kar najboljše vzgojen človek in družabnik.

Taki in enaki čebelarji so potomci čebelarke generacije izza časa urednika Rojine, generacije, ki je čebelarila res po srčnem navdihu in ni videla v čebeli samo molzne kravice, ampak tudi živalco, ki človeka razveseljuje, mu lajša in sladi srce in življenje.

V popoldanskih urah je v parku hotela zaplapolal ogenj. Kmalu je prijetno zadišalo in gostom so pričeli nuditi okusno janjčevino. Ta »obnožina«
s prilivi »medečine«
je zlasti možakarjem dobro teknila; niti matice in delavke spriči prijetnih duhov niso mogle krotiti poželjenja po mesu. V zajemni slogi so gosti obrali koštruna do golih kosti in tudi meni sta deliveca mesa, Miklič in Lenčkov Francelj, poklonila lep kos, vse najbrž z namenom, da bi v »cajtengah«
ovekovečil njuni imeni in dobroto. — E, pa vesta, draga moja, pisanje v časo-

piše, magari za koštrunovo bedro, je nehvaležna in težka zadeva! Če pišeš po pravici in resnici, je branje dolgočasno, če se pa zlažeš le za droben las, je že ogenj v stehi in zamera še preko groba! Glejte, nekoč sem bil napisal nedolžno zgodbičico o kosmatem medu in o ženici, ki se je gostila z njim. No, pa kaj je bilo potem? Zameril sem se, strahovito zameril, da se sedaj nič več ne upam prikazati v lepi doljenjski deželi. Da, da, tako je na svetu!

Ko smo koštruna srečno spravili v grob, je bilo na programu slikanje vse muhaste bratovščine. Pri vodometu v parku se je zbrala velika množica zastopnikov nežnega in močnejšega spola, poskočni Lojze pa je v razgibani roj strokovno nameril svoj stari torpedo. Še pred posnetkom je velikolaški Tone vsem uravnal frizure ter zlasti moškim spretno poravnal in zamaskiral pleše, ki so dajale preveč svetlobe in grozile onemogočiti posnetek. Končno je bila tudi ta ceremonija končana. Po zaslugi Lojzeta bodo gosti dobili lep spomin na ta veliki dan, ko sta se v ortneški dolini cedila mleko in med.

Upajmo tudi, da portretiranci tokrat na slikah ne bodo brez glav, kar se rado zgodi ob takih prilikah, ko zasenčijo slikarju pogled vinske meglice. Potem lahko prizadeti na umotvorih občudujejo le svoje ude in spodnji del telesa.

Ko smo tako obredli vse točke dnevnega reda in ko nikomur ni več prišla na misel kaka dobra ideja, smo se vrnili k mizam, a zabava je stekla dalje po kranjski šegi in navadi.

Tihi mesec pa, ki je preveč osvetlil razigrano družbo, se je skrivnostno smejal z neba, ko je ogledoval uboge čebelarje v tako medeni slogi in ljubezni, ter se muzal njihovi ribniški govoric in popevki.

V tihi noči, ob uri strahov, pa se je izza mize pod stoletno smreko dvignila poslednja skupina Janševih častilcev in muhasta bratovščina je s tem zaključila svoj veliki dan.

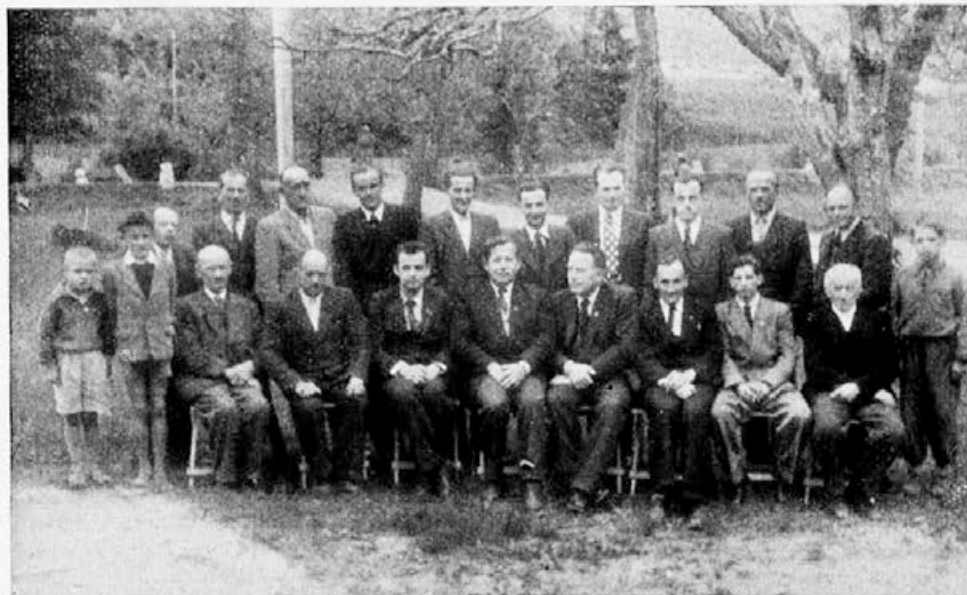
Josip Pirnat

ČEBELARSKO DRUŠTVO ZAGORJE

Lansko leto je minilo 35 let, odkar je bila ustanovljena čebelarstva podružnica Zagorje ob Savi. Pobudniki za ustanovitev so bili A. Kolenc, A. Ašič, I. Lovrač. Zadnjih dveh ni več med nami. Lovrač je umrl med vojno v nemškem koncentracijskem taborišču.

sodobna vzreja matic utrla pot med člane. V tej panogi smo dosegli že vidne uspehe.

Lansko leto je društvo kar nekam mirovalo. Znana zadeva z Namarjem in formiranje okrajnih čebelarskih odsekov sta napravila veliko zmedo med članstvom. Ker ni bilo z Okrajne združne zveze nikakega glasu, smo za

Na področju podružnice ni kakšnih izrazitih čebeljih paš. Čebelarstvo pa se je kljub temu razvijalo, saj so člani kmetje spoznali, da jim čebele z opravevanjem cvetja mnogo koristijo. Čebelarstva podružnica je svojim članom nudila pouk z različnimi predavanji ter jih oskrbovala s cenejšim sladkorjem, ki je bil v letih, ko si čebele niso nabrale zadostne zimske hrane, za njih ohranitev potreben. No, tudi s praktičnim poukom v čebelarstvu je članom mnogo koristila. Nemška okupacija je plodonosno delo zavrla.

V letu 1945 so se čebelarji znova zbrali. Tokrat so ustanovili čebelarstvo družino, ki je od prejšnjih 30–35 članov narasla na 100 članov. Dela smo se lotili s podvojeno vneto. Med drugim si je tudi

16. januar sklicali občni zbor društva v Izlakih. Dasiravno je bil ta dan deževen, se je le zbralo lepo število čebelarjev. Delegat ZCD, prof. Edi Senegačnik, je povedal, da naj v bodoče ne čakamo navodil od koderkoli, ampak naj raje strnemo svoje vrste in delamo naprej v prosep čebelarstva. Naše enoletno brezdelno čakanje je imelo za posledico padec članstva. Na občnem zboru so nekateri člani kritizirali visoko ceno krmilnega sladkorja. Plačati smo morali 114 din za kilogram. Ker je stal kilogram sladkorja v Ljubljani 105 din, je imela Kmetijska zadruga Izlake (ravno tako tudi KZ Zagorje) pri vsakem kilogramu 9 din dobička. Ako je kmetijski zadrugi res kaj do tega, da pomaga čebelarjem, bi bilo dovolj, če bi si zaraču-

nala za stroške 3 din pri kilogramu. (Za tako ceno vozijo tukajšnji prevozniki in gotovo ne delajo zastoj). Pri navadnem sladkorju za ljudsko prehrano za služi trgovina 8 din, kar je povsem razumljivo, ker prodaja sladkor na drobno. Čebelarji pa ga vzamejo kar cele vreče in ga zato ne gre skoraj nič v izgubo. Prejšnje leto ga je delilo čebelarstvo društvo. Plačati je moralo 114 dinarjev za kilogram v Ljubljani. Članom ga je oddajalo po 115 din, torej si je društvo zaračunalo le en dinar za kalo in prevozne stroške. To je dovolj otipljiv dokaz, kako nesebično je delo našega društva.

Člani si žele, da bi Slovenski čebelar izhajal mesečno. Pripravljeni so plačati višjo naročnino. Dogovorili smo se, da bomo med letom priredili dva sestanka s predavanji, enega v maju, drugega jeseni. Po končanem običnem zboru je zavladalo zares tovariško razpoloženje. Šele noč nas je razdvojila.

Dne 29. maja smo imeli predavanje v Izlakah. Kljub deževnemu dnevu (z vremenom imamo vedno smolo) se nas je zbralo okrog 50 čebelarjev. Z zanimanjem smo sledili predavanju profesorja Edija Senegačnika, ki je obravnaval čebelje bolezni na splošno. Po predavanju se je razvil živahen razgovor, v katerem je profesor Senegačnik pojasnil mnogo vprašanj, ki so zanimala članstvo. Mislim, da ne bo zamere, ako povem, da je predavatelj s svojim simpatičnim nastopom osvojil srca zagorskih čebelarjev in da ga naši člani želijo še večkrat videti v svoji sredi.

Letošnje deževno vreme je medenje močno zavrlo. Medu ni bilo, zato pa je bilo tem več rojev. Seveda smo roje morali krmiti. Naprosil sem poslovodjo Kmetijske zadruge S. A., naj bi denaturirani sladkor (ostanek) hranil za čebelarje. Ta pa mi je odgovoril, da ga bo prodal tistemu, ki ga bo plačal, četudi ne bo čebelar. Slišali smo, da so sladkor dobili ljudje, ki so iz njega kuhali žganje. Čebelarjem so pa družinice umirale od gladi. Če bi čebelarji delili sladkor, bi gotovo odpadle take neprijetnosti.

Janez Gosposvetski

bo od 12. do 18. avgusta 1956 na Dunaju v Avstriji pod častnim pokroviteljstvom avstrijskega zveznega kancelarja dr. h. c. Juliusa Raaba. Vse, ki se za kongres zanimajo, prosimo, da si ta datum zapomnijo.

Kongresni odbor vabi znanstvenike in druge osebe, ki so kaj novega in posebnega odkrili pri čebelah ali v čebelarstvu ter nameravajo o teh svojih odkritjih govoriti na kongresu, da mu pošljejo rokopise. Predavanja imajo lahko teoretičen ali popolnoma praktičen značaj. Odbor se bo potrudil, da združi znanost s prakso.

Rokopisi naj bodo izvlečki, sestojeci iz največ 200 besed in napisani v enem izmed jezikov, ki jih bomo na kongresu uradno uporabljali (v angleščini, francoščini, nemščini). Po možnosti naj bodo natipkani s presledkom ene vrste. Za predavanje se je treba prijaviti do 1. januarja 1956, izvlečke pa je treba poslati do 31. marca 1956. Prosimo, da teh rokov ne prekoračite.

Kongresni odbor si pridržuje pravico, da izmed predloženih rokopisov izbere teme za predavanja na kongresu. Od pisca lahko tudi zahteva, da rokopis razširi na še enkratni obseg.

Prosimo, da pošljete rokopise ali morebitne prošnje za pojasnila na Sekretariat des XVI. Internationalen Bienenzüchter-Congresses, Österreichischer Imkerbund, Wien I/4 Postfach. — Hofrat Prof. Dipl. Ing. E. Planckh, Predsednik Avstrijske čebelarstva zveze.

Gornja navodila veljajo predvsem za predavatelje na kongresu. Podrobna navodila za ostale udeležence bodo objavljena kasneje. Za sedaj samo tale pojasnila: Za kongres se je treba prijaviti najkasneje do 31. maja 1956. Kongresna pristojbina znaša 450 šilingov. V pristojbini so vračunani stroški za izlete in slavnostno pojedino. Soba stane glede na razne ugodnosti od 35 do 172 šilingov, z dvema posteljama od 50 do 274 šilingov.

Telefon: direktor, tajništvo in blagajna 21-876
komercialno računovodstvo 20-476
skladišče 32-067

TRGOVSKO PODJETJE NA DEBELO

STEKLO
LJUBLJANA, TITOVA 10

Oglejte si naše zaloge stekla,
keramike in porcelanal

Cene konkurenčne!

Na zalogi raznovrstni kozarci
za med po tovarniških cenah

SLOVENSKI ČEBELAR 1955

je razprodan. Manjkata 1—2. in 3—4. številka. Če ima kdo te številke odveč, naj jih proti plačilu odstopi Zvezi, da bo mogla kompletirati okrnjene letnike.

POZIV ČEBELARSKIM DRUŠTVOM

Odbor Zveze prosi čebelarska društva, da mu čimprej pošljejo kratka poročila o svojem delovanju v preteklem letu. V poročilih naj bodo navedena tudi predavanja in imena predavateljev, ki so predavali pri društvih ali družinah.

Obenem prosimo za predloge, ki naj bi jih Zveza vnesla v svoj delovni načrt za letošnje leto.

STARI LETNIKI SLOVENSKEGA ČEBELARJA

Na zalogi imamo več izvodov Slovenskega čebelarja iz let 1949, 1950, 1951, 1953 in 1954. Ceno letnikom smo znižali na 100 din. Tisti, ki si jih želijo nabaviti, naj nam to pisмено sporočijo. Nadalje imamo na zalogi tudi nekaj v platno vezanih letnikov 1952, 1953 in 1954. Cena tem letnikom je 500 din.

VEZAVA SLOVENSKEGA ČEBELARJA

Naročnike Slovenskega čebelarja obveščamo, da bomo tudi letos poiskali knjižgovezniško podjetje, ki bo po primerni ceni prevzelo skupno vezavo Slovenskega čebelarja. Naročniki, ki žele imeti zadnji letnik ali tudi kak prejšnji letnik vezan, naj nam ga pošljejo do 31. marca t. l. Poznejših pošiljk ne bomo mogli upoštevati.

VSEM NAROČNIKOM IN PLAČNIKOM

Vsa vplačila za našo Zvezo nakazujte po poštni položnici na tekoči račun pri Komunalni banki št.: 60-KB-1-Z-1077.

DVOLETNO MEDENO DETELJO

z jamstvom 98 % kalivosti nudi, dokler je zaloga, Čebelarska družina Višnja gora — Omahen Mihael.

VODI V KVALITETI ŽE 50 LET

TRGOVSKO
PODJETJE

»GALEB«

UPRAVA LJUBLJANA, ČOPOVA UL. 7

V naših poslovalnicah:

STRITARJEVA 6

ČOPOVA 7

TRZASKA 6

MIKLOŠIČEVA 36

MIKLOŠIČEVA 28

Vam nudi pletenine, moško, žensko
in otroško perilo po ugodnih cenah

KAJ POREČEJO K TEMU

stisti, ki so po zakonu poklicani, da izvajajo Uredbo in Pravilnik o preprečevanju in zatiranju živalskih kužnih boleznih?

Ko govori inž. Rihar v svoji brošuri Bolezni in škodljivci čebel o uporabi sulfatiazola pri zatiranju hude gnilobe, pravi, da »smo ga v Sloveniji z uspehom prvič uporabljali leta 1951 po navodilih inž. J. Riharja s Kmetijskega znanstvenega zavoda. Sredstvo je bilo uporabljeno pri narejanju rojev iz obolenih družin v čebelnjaku J. B. iz Lj.« V napadu na uredništvo Slov. čebelarja v 5. št. našega lista leta 1955 pove v bistvu isto, doda pa še to, da je bil sulfatiazol po uspešni preizkušnji v čebelarstvu J. B. »s pridom uporabljen še v dveh drugih okuženih čebelnjakih«.

Ali so se ti poizkusi s sulfatiazolom nadaljevali, mi ni znano, znano pa mi je, da so vsi trije čebelarji, na katere misli inž. Rihar v svojem poročilu, doma na Viču pri Ljubljani. Vem tudi to, da leta 1951 in kasneje do letos ni bil z Viča prijavljen ljubljanskemu veterinarskemu uradu noben primer hude gnilobe čebelje zalege, kljub temu, da mora biti Vič, če navaja Rihar kar tri primere okuženja, nevarno žarišče te nalezljive bolezni. To potrjuje tudi dogodek z letošnje hojave paše.

Čebelar B. z Viča je pripeljal proti koncu julija pod Krim 20 panjev čebel. Kmalu potem so se pojavile med ljubljanskimi čebelarji govoriče, da prihaja iz teh panjev nekam čuden vonj, ki razodeva, da v njih ne more biti vse v redu. Prevzniki, ki so imeli svoje čebele na

istem pasišču, so pozvali pristojnega izvedenca za čebelje bolezni, da jih pregleda. Ta je res preiskal sumljive panje in ugotovil, da je vseh 20 močno okuženih s hudo gnilobo. Družine so takoj potem na zahtevo naše veterinarske službe zažveplali, jih odpeljali in vse od prve do zadnje s satjem vred sežgali.

»Nevarnost je odstranjena,« bo marsikdo dejal, »in mirna Bosna! Kaj je treba to sedaj pogrevati?« Res je! Bolezen je bila radikalno zadušena, a pri tem se le sprašuje, kako je moglo priti v tem čebelnjaku kar čez noč do tako obsežnega okuženja in tako močnega razvoja bolezni, da ni bilo za odstranitev nevarnosti nobenega drugega sredstva kakor izključno le žveplo in ogenj. Dosedanje izkušnje kažejo, da huda gniloba nikdar ne izbruhne s tako elementarno silo. Zato bodo imeli tisti čebelarji prav, ki trdijo, da se je bolezen pasla v čebelnjaku čebelarja B. že več let. Čudno pa se ti zdi, da čebelar sam ves ta čas ni opazil pri svojih družinah ničesar sumljivega, čeprav jih je večkrat pregledoval. Ali res ni vedel za bolezen? No, če to drži, potem je boljše, da pusti čebele pri miru in da čebelarstva po tej katastrofi sploh ne obnavlja. Pa ni tako, kajti tisti, ki ga poznajo, ga nimajo za takega nazadnjaka in zelenca. Torej je za bolezen vedel in se najbrž proti njej boril, toda s sredstvi, ki niso nič pomagala. Morda je bil v igri tudi Riharjev sulfatiazol. Vsekakor je Vič tisto področje, kjer je inž. Rihar, kakor sam zatrjuje, delal z njim prve poizkuse.

V. R.

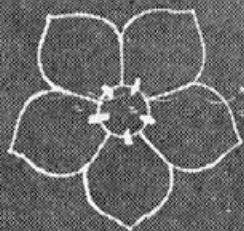
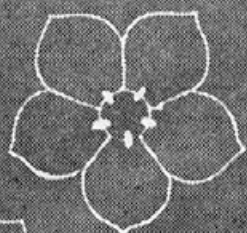
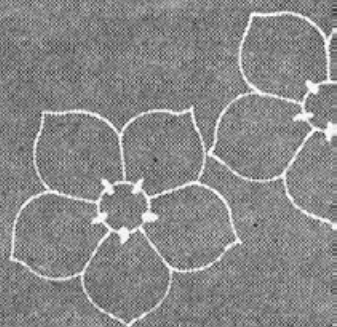
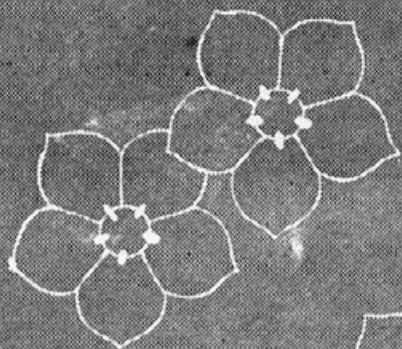
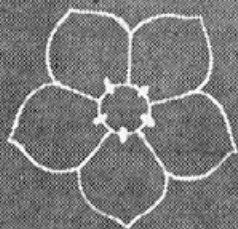
PRVI DVE STEVILKI

novega letnika Slov. čebelarja bomo poslali samo tistim naročnikom, ki bodo poravnali naročnino do 10. februarja 1956. Upoštevali bomo tudi one člane, ki jih bo pristojno društvo prijaviilo na skupni listi in jamčilo zanje. Društva naj to čimprej store, da ne bo nepotrebnih pritožb. Celoletna naročnina znaša 400 din.

NA ZELJO

nekaterih društev, ki bodo imela svoje občne zборе po 31. januarju, podaljšujemo subskripcijo za Sodobno čebelarstvo — Teoretični del do 15. marca 1956. Društva prosimo, da opozore člane, če prej ne, vsaj na občnih zborih na ugodnosti naše subskripcije. Sprejemamo tudi naročila na skupnem seznamu.

ZVEZA ČEBELARSKIH DRUŠTEV ZA SLOVENIJO